

Journalistin ohjeiden soveltamisopas

**JULKISEN
SANAN
NEUVOSTO**

- Voimassa: 1.10.2024 alkaen.
Päivitetty xx.xx.xxxx.

JULKISEN SANAN NEUVOSTO (JSN) on journalismin itse-sääntelyelin, joka arvioi hyvää journalistista tapaa tulkitsemalla Journalistin ohjeita. Ohjeet hyväksyy Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistys Jusanek, joka päätti ohjeiden viimeisimmästä päivityksestä huhtikuussa 2024. Tässä käsitellyt ohjeet tulevat voimaan 1.10.2024.

Journalistin ohjeiden soveltamisoppaan tarkoituksena on auttaa ymmärtämään ohjeiden merkitystä ja tulkintatapaa käytännössä. Se kokoaa yhteen Julkisen sanan neuvoston vuosikymmenten varrella antamat lausumat niiltä osin kuin ne vastaavat edelleen neuvoston ratkaisukäytäntöä. Lisäksi soveltamisopas perustuu neuvoston ratkaisuisaan tekemiin linjauksiin, joita avataan oppaassa sekä yleisinä periaatteina että esimerkkien kautta. Vuoden 2024 päivityksen yhteydessä Journalistin ohjeisiin uusina lisättyjen kohtien tarkoitusta ja tulkintatapaa on pyritty avaamaan ohjeiden uudistusta valmistelleen työryhmän ja Jusanekin tavoitteiden mukaisesti.

Soveltamisohjeistusta päivitetään tarvittaessa neuvoston ratkaisulinjan muuttuessa ja tarkentuessa. Näin kaikki olennainen Journalistin ohjeita täydentävä ohjeistus löytyy ajantasaisena yhdestä paikasta.

Soveltamisopasta ylläpitää JSN:n toimisto, ja siihen tehtävät muutokset hyväksyy neuvoston kulloinenkin kokoonpano kokouksissaan.

Soveltamisopas noudattaa Journalistin ohjeiden rakennetta johdantoineen ja liitteineen. Varsinaiset ohjeet jakautuvat viiteen aihealueeseen ja koskevat journalistista sisältöä: 1. Ammatillinen asema; 2. Tietojen hankkiminen ja julkaiseminen; 3. Haastateltavan oikeudet ja samanaikainen kuuleminen; 4. Ihmisarvo, yksityisyys ja julkisuus; 5. Oikeudenkäynneistä ja rikoksista uutisointi. Näiden lisäksi Journalistin ohjeiden liite käsittelee median ylläpitovastuuta suhteessa yleisön itse julkaisemaan sisältöön.

Journalistin ohjeet käydään läpi soveltamisoppaassa kokonaisuudessaan siten, että kunkin ohjekohdan alla avataan tähän liittyviä linjauksia ja ratkaisukäytäntöä.

Oppaan lopussa on lisäksi Julkisen sanan neuvoston aiempiin lausumiin perustuvaa täydentävää ohjeistusta, joka koskee mielipide- ja yleisöpalstoja sekä uutisautomaatiikan ja personoinnin merkitsemistä.

Sisältö

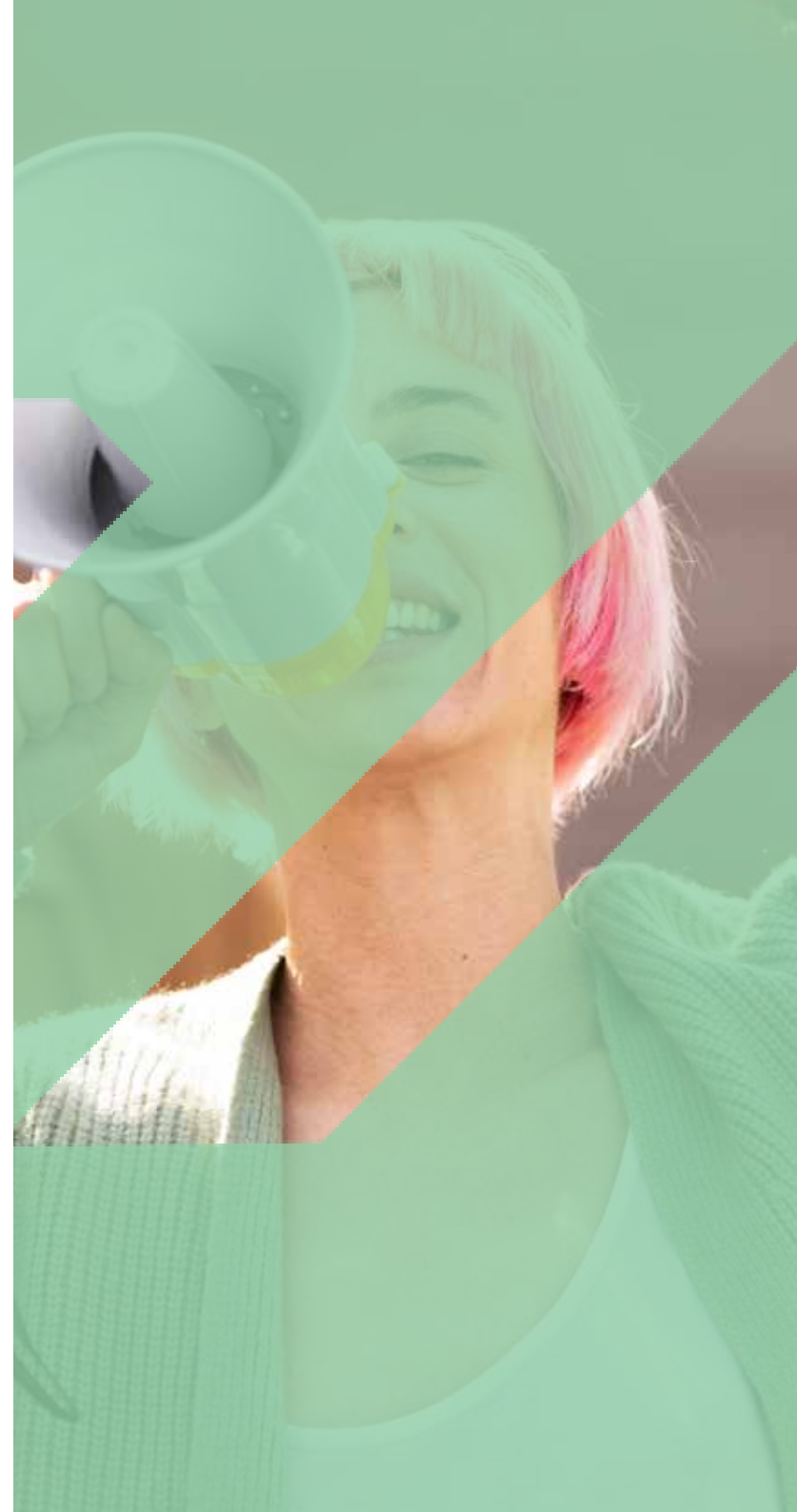
Johdanto	4
Ammatillinen asema	7
Tietojen hankkiminen ja julkaiseminen	15
Haastateltavan oikeudet ja samanaikainen kuuleminen	31
Ihmisarvo, yksityisyys ja julkisuus.....	40
Oikeudenkäynneistä ja rikoksista uutisointi.....	52
Virheen korjaus ja julkaisun jälkeiset muutokset	58
Liite: Yleisön itse julkaisema sisältö	65
Journalistin ohjeita täydentävää ohjeistusta.....	69

Johdanto

Sananvapaus on demokraattisen yhteiskunnan perusta. Hyvä journalistinen tapa perustuu jokaisen oikeuteen vastaanottaa tietoja ja mielipiteitä.

Näiden ohjeiden tavoitteena on tukea sananvapauden vastuullista käyttämistä mediassa sekä edistää keskustelua journalistisesta työstä ja journalismin etiikasta. Totuuteen pyrkivä journalismi auttaa yleisöä muodostamaan kuvaa yhteiskunnasta ja maailmasta.

Ohjeet koskevat kaikkea journalistista työtä ja toimituksellista sisältöä kaikissa toimituksen käyttämissä julkaisukanavissa. Toimituksellisella sisällöllä tarkoitetaan toimituksen laatimaa, tilaamaa, muokkaamaa tai esille nostamaa aineistoa riippumatta esitystavasta ja siitä, miten tai millä teknologialla se on tuotettu. Päätösvalan on oltava aina toimituksella.

Tilanteita, joissa media pitää saatavilla yleisön itse julkaisemaa sisältöä, käsitellään erikseen näiden ohjeiden liitteessä.

Journalistin ohjeet on laadittu alan itsesääntelyä varten. Kuka tahansa voi kannella Julkisen sanan neuvostolle (JSN), jos arvioi itsesääntelyyn sitoutuneen median rikkoneen Journalistin ohjeita. Ohjeita rikkoneen median on julkaistava JSN:n antama huomautus. Ohjeita ei ole tarkoitettu käytettäväksi rikos- tai vahingonkorvausvastuun perusteena.

Ohjeet on hyväksytty Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen kokouksessa 24.4.2024. Ne tulevat voimaan 1.10.2024.

- Sananvapaus on kaikille kuuluva perusoikeus ja demokraattisen oikeusvaltion perusta. Se on välttämätön edellytys tosiasioihin pohjaavalle yhteiskunnalliselle

keskustelulle ja päätöksenteon avoimuudelle, ja se lisää luottamusta yhteiskunnassa.

- Sananvapauteen kuuluu ilmaisunvapauden lisäksi oleellisesti myös yleisön oikeus saada tietoa. Tämän vuoksi lehdistönvapaus ja julkaisemisen vapaus ovat tärkeä osa sananvapautta. Lehdistönvapaus ei ole tarkoitettu ensisijaisesti toimittajien vaan kansalaisten oikeuksien turvaamiseen. Se varmistaa yleisön oikeuden saada luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa.
- Journalisteilla on erityinen eettinen vastuu siitä, miten he käyttävät sananvapauttaan. Journalistin velvollisuutena on huolehtia yleisön tiedonsaantioikeuden toteutumisesta sekä yhteiskunnallisen vallankäytön läpinäkyvyydestä. Tämän vuoksi lehdistönvapaus on perusolemukseltaan jännitteisessä suhteessa yhteiskunnallisen vallankäytön kanssa. Tällainen jännite on demokratiassa terve ja toivottu tila.
- Journalistien tulee työssään noudattaa Journalistin ohjeita, jotka ovat ammattikuntaa sitovat eettiset ohjeet.

- Journalistin ohjeissa ei ole määritelty, mitä journalismi on. Sen sijaan vuonna 2024 päivitettyjen ohjeiden johdannossa on määritelty toimituksellisen sisällön käsite. Ohjeiden lähtökohtana on teknologiariippumattomuus, ja ne koskevat laajasti kaikkea journalistista työtä ja sisältöä esitystavasta, aihepiiristä, genrestä tai kohdeyleisöstä riippumatta.
- Yleisön itsensä julkaisemalla sisällöllä taas viitataan esimerkiksi keskustelukommentteihin, joita ihmiset voivat itsenäisesti ja ennakolta moderoimatta julkaista median ylläpitämällä verkkosivuilla ja sosiaalisen median tileillä. Tällaisen sisällön ylläpitämistä koskevat eettiset periaatteet on haluttu koota erilliseen liitteeseen, jotta ne erottuvat selvästi toimituksellista aineistoa koskevista ohjeista.
- Journalismin ammattieettiset ohjeet muodostavat perustan, jonka pohjalta Julkisen sanan neuvosto tulkitsee hyvää journalistista tapaa. Journalistin ohjeet eivät lähtökohtaisesti ole ristiriidassa lainsäädännön kanssa, mutta ne ovat monin paikoin yksityiskohtaisemmat ja vaativammat kuin laki.
- Joissakin poikkeustapauksissa yleisön tiedonsaantioikeuden varmistaminen saattaa myös edellyttää journalistilta toimintaa, joka voi olla myöhemmin tulkittavissa lainvastaiseksi. Tämä voi olla perusteltua merkittävän yhteiskunnallisen tiedon tai epäkohdan paljastamiseksi. Näin toimiessaan journalisti ottaa riskin siitä, että hänen toimintansa oikeutusta tulkitaan myöhemmin tuomioistuimessa.
- Journalistin ohjeiden lisäksi journalistin tulee kuitenkin tuntea työnsä kannalta keskeiset lait ja muu sääntely. Tämä on tärkeää siksi, että Journalistin ohjeiden noudattaminen ei suojaa toimittajaa oikeudellisilta seuraamuksilta.

Ammatillinen asema

1. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea yleisölleen. Yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

- Media julkaisee päivittäin tietoja, joiden julkaisemisen joku taho olisi halunnut estää. Tämä on journalismin perustehtäviä. Jos journalisti saa haltuunsa yhteiskunnallisesti merkittävää tietoa, hänellä on jopa velvollisuus julkaista tieto.
- Yleisön tiedonsaantioikeus ei kuitenkaan ole rajaton, vaan tiedotusvälineen on varmistettava, ettei julkaiseminen riko muuten Journalistin ohjeita. Yleisöllä ei esimerkiksi ole oikeutta saada tietää erityisen arkaluontoisista yksityisyyden piiriin kuuluvista tapahtumista, ellei tiedolla ole riittävää yhteiskunnallista merkitystä. Toimituksen tehtävä on punnita, milloin yleisön oikeus tietoon painaa enemmän kuin tiedon kertomiselle asetetut rajoitteet.
- Tiedonsaantioikeuden kannalta keskeisimpiä alueita ovat yhteiskunnallinen ja taloudellinen vallankäyttö. Toisinaan kuitenkin myös suppean piirin asioihin ja paikallisiin tapahtumiin saattaa liittyä tietoa, josta paikallisyleisöllä tai muuten asianosaisilla on oikeus saada kuulla.

-
- Julkisen sanan neuvosto on hyvin harvoin antanut langettavia ratkaisuja Journalistin ohjeen 1 perusteella. Tällaiseen on päädytty muun muassa tapauksessa, jossa päätoimittajan päätös poistaa laajaa yhteiskunnallista keskustelua herättänyttä sisältöä vaikeutti JSN:n mielestä yleisön mahdollisuutta käyttää sananvapautteen kuuluvaa tiedonsaantioikeuttaan.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on perustellut julkaisemisen hyväksyttävyyttä yleisön oikeudella tietää: [8421/UL/23](#), [8150/UL/22](#), [7036ym/PL/19](#), [6157/SL/16](#)

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei yleisön tiedonsaantioikeutta ollut rikottu: [8166/PL/22](#), [8029ym/YLE/22](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, joka perustui keskeisesti siihen, että tiedotusvälineen katsottiin rajoittaneen yleisön tiedonsaantioikeutta: [7577/EJ/21](#)

2. Toimituksellista sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein. Tätä päätösvaltaa ei saa missään oloissa luovuttaa toimituksen ulkopuolisille.

- Säilyttääkseen yleisön luottamuksen median on oltava työprosesseissaan mahdollisimman riippumaton ympäristöstään. Periaate koskee niin yksittäistä journalistia, erilaisia toimittajaryhmiä kuin koko toimitusta. Mediaan kohdistuu monenlaisia vaikutuspyrkimyksiä, joihin taipuminen voidaan tulkita journalistisen päätösvalan luovuttamiseksi, ellei toimitus pysty perustelemaan ratkaisujaan uskottavin journalistisin perustein.

- Mediaan kohdistuu monenlaisia vaikutuspyrkimyksiä, joihin taipuminen voidaan tulkita journalistisen päätösvalan luovuttamiseksi, ellei toimitus pysty perustelemaan ratkaisujaan uskottavin journalistisin perustein.
- Joskus käytettävissä olevan tiedon perusteella on mahdoton luotettavasti arvioida, ovatko ulkopuoliset tosiasiallisesti vaikuttaneet tai edes pyrkineet vaikuttamaan toimituksen ratkaisuihin. Myös tällöin Julkisen sanan neuvosto joutuu viime kädessä arvioimaan sitä, miten toimitus journalistisia ratkaisujaan perustelee.
- Ulkopuoliset eivät saa vaikuttaa esimerkiksi juttuaiheen, näkökulman, toteutustavan tai tekijän valintaan.
- Muun muassa ilmoitus- ja mainosmyynnistä saatava raha ei saa ratkaista toimituksellista sisältöä.
- Journalistisesta päätösvalasta on pidettävä kiinni myös median kustantajan suuntaan. Kustantaja voi määritellä median linjan, mutta kaikki yksittäiset journalistiset ratkaisut tulee tehdä itsenäisesti toimituksessa.
- Niin ikään median on varmistettava alihankkijoita käytäessään, ettei journalistista päätösvaltaa luovuteta toimituksen ulkopuolelle.
- Muun muassa uutisautomaatiikan käyttöön sekä personointiin eli sisältöjen kohdentamiseen liittyy journalistisia valintoja siitä, mitä julkaistaan, millaisin painotuksin ja kenelle. Tällaista päätösvaltaa ei pidä luovuttaa ulkopuolisille toimijoille, vaan vastuu algoritmien vaikutuksista journalistiseen sisältöön on aina toimituksella, viime kädessä päätoimittajalla. Toimituksella itsellään tulee olla riittävä ymmärrys siitä, miten sen käyttämät työkalut vaikuttavat sisältöön, ja kyky reagoida tarvittaessa ongelmatilanteisiin.
- Myös jo julkaistua sisältöä koskevaan poistopyyntöön suostuminen voidaan tulkita journalistisen päätösvalan luovuttamiseksi, jollei tälle ole painavia ja journalistisesti kestäviä perusteita.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut, ettei toimituksellista päätösvaltaa ollut luovutettu ulkopuolisille: [8166/PL/22](#), [8029ym/YLE/2022](#), [6907/AL/18](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut toimituksen luovuttaneen journalistista päätösvaltaa ulkopuolisille ja/tai ettei toimituksen ratkaisuille ollut riittäviä journalistisia perusteita: [8617/PL/23](#), [7577/EJ/21](#), [7610/SMF/21](#), [6398&6401/YLE/16](#), [6160/AL/16](#), [6075/SL/16](#), [4979/R/12](#)

3. Journalistilla on oikeus ja velvollisuus torjua painostus tai houkuttelu, jolla yritetään ohjata, estää tai rajoittaa journalistista työtä.

- Journalismiin kohdistuva painostus voi ilmetä esimerkiksi siten, että jutun tai ohjelman aiheena oleva taho pyrkii vaikuttamaan jutun sisältöön tai kieltämään sen julkaisemisen. Houkuttelu puolestaan voi tarkoittaa esimerkiksi etujen tai mainostulojen tarjoamista journalistista näkyvyyttä vastaan.
- Julkisen sanan neuvosto punnitsee ratkaisuissaan yleensä sitä, onko painostus tai houkuttelu johtanut Journalistin ohjeen 2 vastaisesti journalistisen päätösvalan luovuttamiseen. Olennaista riippumattomuuden arvioinnin kannalta on, pystyykö toimitus perustelemaan ratkaisunsa uskottavin journalistisin perustein.
- Joissakin tilanteissa myös se, että toimitus antaa laajemman julkisen paineen vaikuttaa ratkaisuihinsa, voidaan tulkita Journalistin ohjeiden vastaiseksi taipumiseksi painostukseen.

- Sen sijaan esimerkiksi juttuvinkkien ja tiedotteiden hyödyntäminen journalistisessa työssä on vakiintunut toimintatapa, eikä tämän lähtökohtaisesti katsota vaarantavan journalismin riippumattomuutta.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei näyttöä ulkopuoliseen painostukseen taipumisesta ollut: [8166/PL/22](#), [8029ym/YLE/2022](#), [6907/AL/18](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, jossa JSN arvioi päätoimittajan taipuneen ulkopuoliseen painostukseen: [6398&6401/YLE/16](#)

4. Journalisti ei saa käyttää asemaansa väärin. Hän ei esimerkiksi saa käsitellä aiheita, joihin liittyy henkilökohtaisen hyötymisen mahdollisuus tai oma kaupallinen yhteistyö, eikä vaatia tai vastaanottaa etuja, jotka voivat vaarantaa riippumattomuuden tai ammattietiikan hänen toimiessaan journalistisessa työssä.

- Journalisti ei saa ajaa asemansa turvin omaa etuaan. Henkilökohtaisen hyötymisen mahdollisuus saattaa syntyä esimerkiksi toimittajan taloudellisista sidoksista tai muista vastaavista merkittävistä kytköksistä.
- Toimittaja ei saa vaatia itselleen etuja ammattiinsa vedoten tai julkisuudella uhaten. Journalistien ja toimittusten johdon täytyy harkita huolellisesti, milloin toimittajat voivat ottaa vastaan lahjoja, kutsuja, kestitystä ja muita taloudellisia etuja sisältäviä tarjouksia
- Yleisön on myös voitava luottaa siihen, että toimitukset tekevät journalistisin perustein myös kaupallisia tuotteita koskevat esittelyvalintansa ja uutisointipäätök-

sensä. Jos toimittaja testaa esimerkiksi uutuustuotteita, hän ei saa ottaa niitä lahjaksi testauksen jälkeen, jos lahjan arvo on huomattava. Erilaisten tuotteiden ja palvelujen käyttäminen voi kuitenkin olla välttämätöntä esimerkiksi kuluttaja- tai kulttuurijournalismia tehtäessä.

- Riippumattomuutta vaarantavia etuja voivat olla myös muun muassa järjestetyt matkat, joita eri tahot tarjoavat toimituksille. Toimituksen on suositeltavaa maksaa aina matkakulunsa itse tai vähintäänkin punnita tarkkaan osallistumisestaan ilmaismatkoille.
- Kaksoisroolien välttämiseksi journalistin saattaa olla syytä pidättäytyä sellaisten aiheiden ja tahojen käsittelystä, joiden kanssa hän tekee tai on tehnyt lähiaikoina kaupallista yhteistyötä markkinointiviestinnän merkeissä.
- Henkilökohtaisen hyötymisen mahdollisuus voi tarkoittaa muutakin kuin suoraa taloudellista hyötyä. Myös sellaisten aiheiden käsittely, joissa toimittaja itse on intressitahona tai esimerkiksi riidan osapuolena, saateen katsoa ammatillisen aseman väärinkäytöksi.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa journalistin ei ole katsottu syyllistyneen ammatillisen aseman väärinkäyttöön: [7870/UL/21](#), [7805/YLE/21](#), [6262/SL/16](#), [5951/SL/15](#), [5815/TV/15](#), [5791A/SL/15](#), [5787/AL/15](#), [5196/SL/13](#), [5120/SL/13](#), [3772/SL/07](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut journalistin käyttäneen asemaansa väärin: [8234ym/UL/22](#), [7819/A/21](#), [7601/UL/21](#), [6969/AL/18](#), [6686/YLE/17](#), [6512/PL/17](#), [5635/AL/14](#), [5424/R/14](#), [5366/YLE/13](#), [5204/TV/13](#), [4427/AL/10](#), [4286/AL/10](#), [4148/IL/09](#)

5. Jos käsiteltävällä asialla on merkitystä medialle itselleen, konsernille, johon se kuuluu, tai sen merkittävälle omistajalle, asiayhteys on tehtävä yleisölle selväksi.

- Journalismin uskottavuuden kannalta on tärkeää, että tiedotusvälineet toimivat läpinäkyvästi käsitellessään asioita, joihin liittyy niiden omia intressejä.
- Esimerkiksi mediakonsernin ja sen merkittävien omistajien muuhun liiketoimintaan liittyvistä kytköksistä, omistussuhteista, yhteistyösopimuksista ja muista sidonnaisuuksista on kerrottava yleisölle avoimesti silloin, kun niillä on merkitystä jutussa käsitellyn aiheen kannalta.

- Ratkaisuissaan Julkisen sanan neuvosto on edellyttänyt muun muassa, että yleisölle on kerrottava avoimesti, jos jutun kohde kuuluu tiedotusvälineen kanssa samaan konserniin, tai jos kyse on sen kilpailijaa koskevista asioista tai kiistasta, jossa tiedotusväline on suoraan tai konsernikytköstensä kautta jollain tavoin osapuolena.
- Myös samaan konserniin kuuluvan toisen tiedotusvälineen sisältöjä tai oman konsernin palveluja käsiteltäessä yhteys on tuotava esiin mahdollisimman selvästi. Konserniyhteyden mainitsemista ei ole kuitenkaan pidetty välttämättömänä, jos aihetta on käsitelty yleisemmällä tasolla ja sen käsittelylle on ollut selvät journalistiset perusteet.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuksista, joissa JSN on arvioinut konserniyhteyden käyneen jutusta riittävästi ilmi tai ettei sitä ollut välttämätöntä mainita: [8402/UL/23](#), [7999/UL/22](#), [7350/SL/20](#), [6565/SL/17](#), [6513/SL/17](#), [6144/SL/16](#), [6030/SL/15](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuksista, jotka perustuvat siihen, ettei mediakonsernin ja sen omistajien kannalta merkittävästä sidoksisuudesta ollut kerrottu yleisölle riittävän avoimesti: [7028/SL/19](#), [7012/SL/18](#), [6512/PL/17](#)

6. Journalistilla on mahdollisuus kieltäytyä tehtävistä, jotka ovat ristiriidassa lain, henkilökohtaisen vakaumuksen tai ammattietiikan kanssa.

- Toimituksen johto ei voi velvoittaa journalistia toimimaan lain, ammattieettisten ohjeiden tai henkilökohtaisen vakaumuksen vastaisesti. Hänellä tulee olla mahdollisuus kieltäytyä tällaisista työtehtävistä ilman, että tällä kuitenkaan rajattaisiin työnantajan lainmukaista direktio-oikeutta eli oikeutta ohjata, johtaa ja valvoa journalistista työtä.
- JSN ei ole toistaiseksi ratkaissut yhtään kantelua, jossa tätä ohjeiden kohtaa olisi sovellettu.

Tietojen hankkiminen ja julkaiseminen

7. Journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen.

- Pyrkimys totuudellisuuteen on perusta, jolle journalismin ammattietiikka rakentuu. Yleisön on voitava luottaa siihen, että journalismin tavoitteena on välittää totuudenmukaista ja faktoihin perustuvaa kuvaa käsittelemistään aiheista ja ilmiöistä. Samalla totuudenmukaisuuden vaatimus on tekijä, joka erottaa journalismin muista sisällöntuotannon muodoista.
- Se, että journalisteilta vaaditaan pyrkimystä totuudenmukaisuuteen, ei kuitenkaan tarkoita, että journalismin olisi oltava aina neutraalia, objektiivista tai tasapuolista tai ettei toimitus saisi valita vapaasti aiheitaan, näkökulmiaan ja ilmaisujaan kiistanalaisissakin asioissa.
- Käytännössä Julkisen sanan neuvosto punnitsee totuudenmukaisuuden vaatimuksen toteutumista muun

muassa arvioimalla, onko jutussa esitetyt tiedot pyrittiä tarkistamaan, lähteisiin suhtauduttu kriittisesti, mielipiteet erotettu tosiasioista ja olennaiset asiavirheet korjattu ripeästi ja riittävällä tavalla. Journalistin ohjetta 7 siis tulkitaan suhteessa muihin ohjeiden kohtiin, kun taas yksin sen perusteella JSN ei ole toistaiseksi koskaan päättänyt langettavaan ratkaisuun.

- Totuudenmukaisuuden vaatimusta on katsottu rikotun esimerkiksi silloin, kun toimitus on jättänyt kokonaan reagoimatta perusteltuun korjauspyyntöön tai korjannut virheen vain osittain, viivytellyt olennaisen asiavirheen korjaamisessa kohtuuttomasti tai jättänyt huolehtimatta siitä, että toimituksen sisäiset prosessit ovat virheistä ilmoittamisen ja niiden korjaamisen suhteen kunnossa. Langettavat ratkaisut ovat saattaneet liittyä myös lähdekritiikin laiminlyömiseen tai ammatillisen aseman väärinkäyttöön tavalla, joka on omiaan rapauttamaan yleisön luottamusta journalismiin.

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on tulkinnut tiedotusvälineen laiminlyöneen pyrkimyksen totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen: [8823/UL/23](#), [8619/UL/23](#), [8463/UL/23](#), [8300/A/22](#), [8263/UL/22](#), [7819/A/21](#), [7751/YLE/21](#), [7713/UL/21](#), [7590/PL/21](#), [7469/SL/20](#), [7398/SL/20](#), [7397/SL/20](#), [7323/SL/20](#), [7295&7309/SL/20](#), [7288/SL/20](#), [7285/SL/20](#), [7289/SL/20](#), [7184/SL/19](#), [7159ym/SL/19](#)

8. Työtä tehdessään journalistin on pääsääntöisesti ilmoitettava ammattinsa. Tiedot on pyrittävä hankkimaan avoimesti. Jos yhteiskunnallisesti merkittäviä seikkoja ei voida muutoin selvittää, journalisti saa tehdä haastatteluja ja hankkia tietoja myös tavallisuudesta poikkeavilla keinoilla.

- Journalistin tulee tietoa hankkiessaan ilmoittaa ammatinsa lähestymilleen ihmisille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kohtaamista.

- Avoimuudesta huolehtiminen on tärkeää myös verkkoympäristössä toimittaessa. Journalistin on suotavaa tietoa hankkiessaan esimerkiksi käyttää työsähköpostiosoitettaan ja sellaisia sosiaalisen median tilejä, joista hänen ammatinsa ja mahdollisesti myös työnantajansa käy selvästi ilmi.
- Tutkiva journalismi voi kuitenkin toisinaan perustellusti turvautua poikkeuksellisiin tiedonhankinnan keinoihin esimerkiksi yhteiskunnallisia epäkohtia ja väärinkäytöksiä selvittäessään. Tämä saattaa tarkoittaa esimerkiksi salassa kuvaamista tai nauhoittamista tai sitä, että toimittaja työskentelee peiteidentiteetin turvin.
- Poikkeuksellisten tiedonhankintakeinojen käyttö on hyväksyttävää siinä tapauksessa, ettei yhteiskunnallisesti merkittävän tiedon hankkiminen olisi mahdollista tavanomaisin journalistisin menetelmin. Käytettyjen tiedonhankintakeinojen on myös oltava perusteltavissa ja kohtuullisia suhteessa hankittavan tiedon yhteiskunnalliseen merkitykseen.

- Ammatin salaaminen voi olla perusteltua myös tilanteissa, joissa sen paljastaminen saattaisi vaarantaa joko journalistin oman tai jonkun muun turvallisuuden.
- Poikkeuksellisia tiedonhankintakeinoja käyttäessään toimituksen on punnittava huolellisesti esimerkiksi sitä, ettei se tule rikkoneeksi kenenkään yksityisyydensuojaa. Erityistä huolellisuutta on noudatettava silloin, kun tiedonhankinnan kohde on haavoittuvassa asemassa. Esimerkiksi onnettomuuden tai muun traumaattisen tapahtuman uhrilta tai läheiseltä ei tule hankkia tietoa epäavoimin keinoin.
- Julkisen sanan neuvosto voi arvioida tiedonhankinnan avoimuuden toteutumista myös siinä tapauksessa, ettei hankittuja tietoja ole julkaistu.

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN ei ole nähnyt perusteita tavanomaisesta poikkeavien tiedonhankintakeinojen käytölle: [8269/SJL/22](#), [7805/YLE/21](#), [6981/YLE/18](#), [6933/YLE/18](#), [5201/YLE/13](#), [5077/YLE/12](#), [5022/SL/12](#), [4367/YLE/10](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN ei ole nähnyt perusteita tavanomaisesta poikkeavien tiedonhankintakeinojen käytölle: [8305/UL/22](#), [5895/SL/15](#), [4709/SL/11](#), [3953/SL/08](#)

9. Tiedot on tarkistettava mahdollisimman hyvin – myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu.

- Velvollisuus tietojen huolelliseen tarkistamiseen on osa journalismiin kohdistuvaa totuudenmukaisuuden vaatimusta.
- Tietojen todenperäisyyden varmistaminen on sitä tärkeämpää, mitä vakavammasta asiasta on kyse. Jos jutussa esimerkiksi esitetään väitteitä tai epäilyjä, joilla voi olla niiden kohteen kannalta vahingollisia seurauksia, nämä tulisi lähtökohtaisesti tarkistaa useista toisistaan riippumattomista lähteistä.
- Myös lähde vaikuttaa siihen, millaista huolellisuutta tietojen tarkistamiselta edellytetään. Esimerkiksi viran-

omaiselta saatuihin tietoihin tulee voida lähtökohtaisesti luottaa, kun taas yksittäisen nimettömän lähteen esittämät tiedot on hyvä pyrkiä vahvistamaan muista lähteistä. Erityisen tärkeää tämä on silloin, kun tieto on peräisin kiistan osapuolelta. Jutun kohteeseen liittyviä tietoja ei kuitenkaan ole välttämätöntä tarkistaa henkilöltä itseltään, kunhan esitetyt tiedot ovat oikein.

- Se, että jokin tieto on jo aiemmin esitetty julkisuudessa, ei poista tiedotusvälineen vastuuta varmistua tiedon paikkansapitävyydestä.
- Ratkaisuisaan Julkisen sanan neuvosto arvioi nimenomaan sitä, miten hyvin tiedot on pyritty tarkistamaan. Langettavaan ratkaisuun JSN on päätenyt vain tapauksissa, joissa tietojen riittämätön tarkistaminen on johtanut olennaiseen asiavirheeseen.
- Tiedot on pyrittävä tarkistamaan mahdollisimman hyvin jo ennen niiden julkaisua. Viimeistään näin tulee tehdä siinä vaiheessa, kun tietojen paikkansapitävyys on asetettu perustellusti kyseenalaiseksi. Jälkikäteinen korjaaminen ei kuitenkaan ole aina pelastanut tiedotusvälinettä JSN:n langettavalta ratkaisulta, jos vakavien väitteiden paikkansapitävyyden tarkistaminen on selvästi laiminlyöty ennen jutun julkaisua.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut, ettei tietojen tarkistamista ollut laiminlyöty: [8877/UL/23](#), [8739/UL/23](#), [8670&8672/UL/23](#), [8269/SJL/22](#), [8062/UL/22](#), [7093/SL/19](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt tietojen tarkistamista riittämättömänä: [8818/UL/23](#), [8230/UL/22](#), [8171/UL/22](#), [7675/UL/21](#), [6940/AL/18](#), [6841/SL/18](#), [5561/SL/14](#), [5095B/YLE/13](#)

10. Hyvää journalistista tapaa on noudatettava myös toisen työtä käytettäessä. Lähde on mainittava, kun käytetään toisen julkaisemia tietoja.

- Jos juttu ei sisällä lainkaan omaa tiedonhankintaa tai lähdemateriaalilla on jutussa hallitseva rooli, lähde on mainittava jo otsikossa. Televisiossa ja radiossa tämä tarkoittaa viittaamista lähteeseen jo esimerkiksi uutisankkureiden juonnoissa tai otsikkokoosteissa. Myös painetun lehden lööpissä, kannessa ja pääuutissivulla lähde on näissä tapauksissa mainittava aina.
- Lainattavan lähteen nimi on syytä tuoda myös otsikossa esiin siten, että yleisö sen helposti tunnistaa.
- Jos lähdejutussa haastateltujen henkilöiden lausumia lainataan sellaisinaan, lähde on syytä mainita myös sitaattien yhteydessä. Poikkeuksellista huomiota herättäneiden ja yhteiskunnallisesti merkittävien sitaattien voidaan kuitenkin katsoa muuttuvan ajan myötä yhteiseksi omaisuudeksi, minkä jälkeen lainauksen alkuperäistä lähdettä ei enää tarvitse mainita.
- Verkossa on lähdemaininnan lisäksi syytä linkittää mahdollisuuksien mukaan alkuperäiseen lähteeseen.
- Jaettaessa toisen työhön perustuvaa juttua sosiaalisessa mediassa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että lähde käy ilmi jo jakolinkistä.
- Hienotunteisuusyistä tavanomaisessa, lyhyessä kuolinuutisessa ei ole välttämätöntä mainita suru-uutisen lähteenä ollutta mediaa.
- Valtaosa Julkisen sanan neuvoston lainaamista koskevista ratkaisuista liittyy tapauksiin, joissa lähteenä on ollut toinen tiedotusväline. Vaatimus lähteiden käytön läpinäkyvyydestä koskee kuitenkin muitakin kuin medialähteitä. Ellei kyse ole toisen tiedotusvälineen skuupista tai ajankohtaisesta uutisaiheesta, lähdettä ei yleensä ole tarpeen mainita esimerkiksi otsikossa, vaikka lähteellä olisikin jutun kannalta hallitseva rooli. Yleistiedoksi luokiteltavaa tietoa ei puolestaan ole tarpeen ylipäätään lähteistää.

- Journalistin ohjeet eivät myöskään edellytä kertomaan, missä kaikkialla aihetta on mahdollisesti aiemmin käsitelty, vaikka medially onkin usein tapana mainita aihetta aiemmin käsitelleitä tiedotusvälineitä laajemmin kuin ammattieettiset ohjeet vaativat.
- Asiasta ensimmäisenä kertonutta tiedotusvälinettä ei ole välttämättöä mainita, jos juttu perustuu omaan tiedonhankintaan ja se on jo ollut toimituksessa tekeillä toisen tiedotusvälineen uutisoidessa asiasta. Kuitenkin siinä tapauksessa, että juttuidea selvästi on saatu toiselta tiedotusvälineeltä, JSN on katsonut jutun perustuneen toisen työlle siten, että lähde olisi pitänyt mainita.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuksista, joissa JSN on katsonut kreditoinnin riittäväksi tai tarpeettomaksi: [7743/UL/21](#), [7315/YLE/20](#), [6923/SL/18](#), [6455/SL/17](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuksista, joissa JSN ei ole pitänyt toisen työlle perustuvan jutun lähdemerkintää riittävänä: [7576/UL/21](#), [7510/R/20](#), [7418/IL/20](#), [7200/SL/19](#), [7147/SL/19](#), [7005/SL/18](#), [5289/SL/13](#)

11. Yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta.

- Tiedotusvälineillä ja toimittajilla on paitsi oikeus valita aiheensa, näkökulmansa, ilmaisunsa ja haastateltavansa, myös ilmaista näkemyksiään ja ottaa asioihin kantaa. Yleisön on kuitenkin voitava selvästi erottaa, milloin kyse on faktoista ja milloin tiedotusvälineen, toimittajan tai haastateltavan mielipiteistä. Tämän tulisi käydä ilmi esimerkiksi jutun asiayhteydestä, sävystä ja ilmaisuista.
- Mielipiteiden ja tosiasioiden tulee erottua toisistaan myös tunnusomaisesti mielipiteellisissä juttu- ja ohjelmatyypeissä, jollaisia ovat muun muassa pääkirjoitukset, kolumnit, kommentit, analyysit, esseet ja näkökulmakirjoitukset sekä toimituksen ulkopuolisten tahojen tuottamat yleisönosastokirjoitukset. Näiden kohdalla yleisön voidaan kuitenkin olettaa ymmärtävän jo genren perusteella, että kyse on leimallisesti tekijänsä näkemyksiä esittelevästä sisällöstä.
- Toisinaan jo tiedotusvälineen luonteesta voi riittävästi päätellä, että esimerkiksi tietynlainen poliittinen tai uskonnollinen maailmankatsomus ja sen mukaiset näkemykset heijastuvat sisältöihin.
- Julkisen sanan neuvostolle tehdään vuosittain huomattava määrä kanteluja, jotka perustuvat keskeisesti siihen, että kantelija on tiedotusvälineen kanssa eri mieltä jutussa käsitellystä asiasta. Nämä kantelut johtavat harvoin langettavaan ratkaisuun.
- Sepitteellä viitataan esimerkiksi siihen, että journalisti on keksinyt juttuunsa tapahtumia, yksityiskohtia, henkilöitä tai haastattelulausumia.
- Fiktio ja faktan rajoilla liikutaan hyväksyttävästi esimerkiksi pakinan, esseen ja ajankohtaisviihdeohjelman kaltaisissa juttutyypeissä, joita myös journalistinen media julkaisee. Journalismilta ei vaadita pitäytymistä kirjaimellisissa merkityksissä, vaan myös huumori, liioittelu ja leikittely on siinä sallittua. Journalismin uskottavuuden kannalta on kuitenkin ehdottoman tärkeää, että yleisölle käy aina selväksi, mikä on totta ja mikä mielikuvituksen tuotetta.

- Journalistin ohjeen 13 lopusta jätettiin vuoden 2024 uudistuksen yhteydessä pois maininta siitä, että myöskään kuvaa tai ääntä ei saa käyttää harhaanjohtavasti. Poisto tehtiin johdonmukaisuussyistä, sillä kaikki Journalistin ohjeiden kohdat koskevat kaikenlaista journalismia esitystavasta tai teknologiasta riippumatta. Muutoksen tavoitteena ei siis ollut viestittää, että tulkintalinja muuttuisi kuvan ja äänen suhteen aiempaa sallivammaksi.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut tosiasioiden erottuneen riittävästi mielipiteistä: [8575/R/23](#), [8150/UL/22](#), [8274/UL/22](#), [7863/UL/21](#), [7822/UL/21](#), [7560/YLE/21](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, jossa JSN katsoi tosiasioiden ja mielipiteiden sekoittuneen harhaanjohtavasti: [7751/YLE/21](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, jossa JSN katsoi tosiasioiden sekoittuneen sepitteeseen: [6623/AL/17](#)

12. Tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti. Erityisen tärkeää se on, kun asia on kiistanalainen tai kun tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksia.

- Journalistin velvollisuutena on punnita tarkkaan käyttämiensä lähteiden luotettavuutta ja mahdollisia tarkoituksiperiä.
- Erityisesti kiistanalaisissa asioissa tiedot on syytä pyrkiä tarkistamaan useista toisistaan riippumattomista ja toimituksen luotettaviksi arvioimista lähteistä. Jos tämä ei ole mahdollista, yleisölle on syytä kertoa, ettei tietojen paikkansapitävyyttä ole pystytty varmistamaan.
- Journalistin ohjeet eivät kuitenkaan kiellä käyttämästä sellaisiakin lähteitä, joilla saattaa olla omia intressejä käsiteltävään aiheeseen, kunhan lähteisiin suhtaudutaan asianmukaisella kriittisyydellä. Kiistanalaisissa asioissa hyvään journalistiseen tapaan kuuluu myös tarvittaessa avata lähteen taustoja ja kytköksiä yleisölle siten, että se voi arvioida lähteen luotettavuutta.
- Vaikka monipuolinen lähteiden käyttö osaltaan lisää journalismin uskottavuutta, usein jutun voi tehdä myös yhden lähteen varassa, jollei tämän luotettavuutta ole syytä epäillä.

- Julkisen sanan neuvosto on antanut langettavia ratkaisuja lähdekritiikin peittämisestä muun muassa silloin, kun tämä on osaltaan johtanut olennaiseen asiavirheeseen, erittäin kielteiseen julkisuuteen tai piilomainontaan.
- Muun muassa tekoälyn tuottamat väärennökset ja sosiaalisessa mediassa leviävä disinformaatio asettavat journalismin lähdekriittisyydelle oman haasteensa. Lähtökohtaisesti näihin sovelletaan kuitenkin samoja eettisiä pelisääntöjä kuin kaikkiin muihinkin journalismin lähteisiin.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt lähdekritiikkiä riittävänä: [8899/A/23](#), [8670ym/UL/23](#), [8269/SJL/22](#), [8120/PL/22](#), [8062/UL/22](#), [7984/EJ/22](#), [7860/UL/21](#), [7730/YLE/21](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut lähdekritiikin peittäneen: [8525/YLE/23](#), [8463/UL/23](#), [7698/UL/21](#), [7687/UL/21](#), [7590/PL/21](#), [6734/SL/17](#), [6646/SL/17](#)

13. Journalistilla on oikeus ja velvollisuus pitää tietoja luottamuksellisesti antaneen henkilöllisyys salassa siten kuin lähteen kanssa on sovittu.

Kun kyse on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävistä tiedoista tai kun tietojen julkaisemisesta aiheutuu erittäin kielteistä julkisuutta, toimituksen on perusteltava yleisölle nimettömän lähteen käyttö lähdesuojaa vaarantamatta sekä avattava miten nimettömän lähteen ja siltä hankittujen tietojen luotettavuus on varmistettu.

- Lähdesuojan perimmäisenä tarkoituksena on yhteiskunnallisten epäkohtien paljastamisen ja vallankäytön valvonnan turvaaminen. Se mahdollistaa tiedonhankinnan asioista, joista lähteet eivät ole valmiita puhumaan omissa nimissään vaikeuksien välttämiseksi, ja siten sellaisen yhteiskunnallisesti tärkeän tiedon julkaisemisen, joka muuten pysyisi salassa. Tämän vuoksi se on sananvapauden ja demokratian kannalta äärimmäisen tärkeä.

- Lähdesuoja on huomioitu myös sananvapauslaissa, mutta lain antama suoja toimittajalle ja lähteelle ei ole täydellinen, sillä se voidaan tietyin edellytyksin murtaa.
- Siinä missä sananvapauslain mukaisessa lähdesuojassa on kyse toimituksellisen henkilöstön oikeudesta kieltäytyä paljastamasta lähdeään, Journalistin ohjeiden mukaan journalistilla on paitsi oikeus, myös velvollisuus pitää luottamuksellisesti tietoja antaneen lähteen henkilöllisyys salassa siten, kuin tämän kanssa on sovittu.
- Journalistinen ammattietiikka siis edellyttää, että luottamuksellista tietoa antaneen lähteen kanssa tehdystä sopimuksesta on pidettävä kiinni myös tilanteissa, joissa viranomainen vaatii lähdesuojan murtamista. Poikkeustilanteissa lähdesuojan turvaaminen saattaa näin ollen edellyttää journalistilta toimintaa, joka voi olla tulkittavissa jopa lainvastaiseksi. Tämä voi olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun kyse on vallan väärinkäyttöön, korruptioon, terveys- tai ympäristöhaitan aiheuttamiseen, epäinhimilliseen kohteluun tai muuhun yhteiskunnallisesti merkittävään toimintaan liittyvistä paljastuksista.
- Lähdesuoja ei synny automaattisesti, vaan se edellyttää, että asiasta sovitaan suullisesti tai kirjallisesti toimituksen ja lähteen kesken. Sopiminen edellyttää, että toimitus tietää, kenelle se antaa lähdesuojan, eikä lähdesuojaa voi siis luvata esimerkiksi tuntemattomalle tietovuotajalle.
- Perusteena nimettömän lähteen käytölle voi olla esimerkiksi haastateltavan turvallisuus tai asian arkaluonteisuus. Journalismin uskottavuus kuitenkin edellyttää, että yleisölle kerrotaan, miten lähteen ja lähdesuojan turvin annettujen tietojen luotettavuus on varmistettu. Tätä voi avata yleisölle esimerkiksi kuvailemalla, mitä toimitus on selvittänyt lähteen taustoista ja mitä muuta näyttöä jutussa esitettyjen väitteiden tueksi on saatu.
- Vuonna 2024 ohjeisiin tehdyn päivityksen yhteydessä Journalistin ohjeisiin lisättiin maininta siitä, että nimettömän lähteen käyttöä on syytä perustella ja avata yleisölle, kun kyse on erittäin merkittävistä tiedoista. Tällä haluttiin korostaa sitä, että esimerkiksi tavanomaisessa politiikanuutisoinnissa vastaava ei ole välttämätöntä.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei lähdesuojaa ollut rikottu: [7084/SL/19](#), [6704/YLE/17](#), [5660/TV/14](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut lähdesuojaa rikotun: [9081/PL/23](#), [6425/SL/16](#), [4902/R/12](#)

Esimerkkejä lähdesuojan osalta vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut, että nimettömien lähteiden käytölle oli perusteet ja asiaa oli avattu yleisölle riittävästi:

[7084/SL/19](#), [7002/SL/18](#), [6925/SL/18](#), [6878/SL/18](#), [6704/YLE/17](#), [5497/SL/14](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei yleisölle ollut avattu riittävästi, miten nimettömästä lähteestä saatujen tietojen luotettavuus oli varmistettu: [6425/SL/16](#), [4902/R/12](#)

14. Uutisen saa julkaista rajallistenkin tietojen perusteella. Tällöin raportointia asioista ja tapahtumista on täydennettävä, kun uutta olennaista tietoa on saatavissa. Uutistapahtumia on pyrittävä seuraamaan loppuun saakka.

- Uutisen julkaiseminen voi olla perusteltua hyvinkin niukkojen ja epätarkkojen ensitietojen perusteella etenkin, jos kyse on merkittävästä uutistapahtumasta. Tällöin tiedotusvälineiden vastuulla on jatkaa asian seuranta ja kertoa yleisölleen olennaisista uusista käännteistä.
- Seurantavastuu ei kuitenkaan tarkoita, että kaikista kokonaisuuden kannalta merkityksettömistä uusista yksityiskohdista olisi välttämätöntä kertoa, elleivät ne muuta olennaisesti yleisölle asiasta välittyvää kuvaa.
- Rikos- ja oikeustapauksissa toimitusten seurantavastuuta on pidetty esimerkiksi osapuolten maineen kannalta niin tärkeänä, että tätä on käsitelty erikseen Journalistin ohjeessa 34.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN ei ole katsonut tiedotusvälineen laiminlyöneen seurantavastuutaan: [7979/MTV/22](#), [6970/PL/18](#), [6098/YLE/16](#), [5934/SL/15](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, jossa JSN katsoi tiedotusvälineen laiminlyöneen velvollisuutensa seurata asia loppuun saakka: [4902/R/12](#)

15. Otsikoilla, ingresseillä, kansi- ja kuvateksteillä, myyntijulisteilla ja muilla esittelyillä on oltava sisällössä kate.

- Otsikon, lööpin ja muiden esittelyjen tulee perustua jutun sisältöön. Näissä ei siis voi antaa ymmärtää, että juttu sisältäisi jotain sellaista, mitä siinä ei lainkaan käsitellä.
- Esimerkiksi otsikon ei kuitenkaan tarvitse olla tyhjentävä kuvaus jutusta, vaan erilaiset kärjistyksen, kiteytyksen, tulkinnat ja poiminnat ovat varsin pitkälle sallittuja, kunhan asia tarkentuu itse jutussa. Journalistin ohjeet eivät siis kiellä klikkiotsikointia, mutta otsikkoon nostetuille väittämille on oltava jutun sisällössä riittävät perusteet.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN ei ole pitänyt otsikkoa Journalistin ohjeiden vastaisena: [8469/MTV/23](#), [7521/YLE/20](#), [5920/SL/15](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei otsikolle tai muulle esittelylle löytynyt JSN:n mukaan jutusta katetta: [8742&8750/UL/23](#), [7848/UL/21](#), [7819/A/21](#), [6757/MTV/18](#), [5188/SL/13](#)

16. Piilomainonta on torjuttava. Mainosten ja kaupallisen yhteistyön on erotuttava toimituksellisesta aineistosta yleisölle selkeällä tavalla.

- Yleisöllä on oikeus tietää, jos heihin yritetään vaikuttaa kaupallisista lähtökohdista käsin. Tämän vuoksi piilomainonta on torjuttava, ja mainosten ja toimituksellisen aineiston raja pidettävä selvänä.
- Piilomainonnalla tarkoitetaan markkinoinnin ja journalismin sekoittumista tavalla, joka on omiaan heikentämään yleisön luottamusta median riippumattomuuteen. Tämä voi ilmetä esimerkiksi siten, että journalistisessa jutussa puhutaan mainosmaiseen ja kritiikittömään sävyyn tietystä palvelusta tai tuotteesta, esitetään ostokehoksia tai -vihjeitä tai linkitetään ulkopuolisen toimijan sivuille ilman journalistisia perusteita.

- Journalismin on uskottavuutensa vuoksi oltava riippumatonta esimerkiksi mainostajista. Heille ei saa luovuttaa minkäänlaista päätösvaltaa toimitukselliseen sisältöön, kuten mahdollisuutta vaikuttaa jutun näkökulmaan, kokoon tai siihen, kuka jutun tekee. Piilomainonnan tunnusmerkit voivat täytyä esimerkiksi silloin, kun juttuun on valittu haastateltavaksi samasta lehdestä maksullista mainostilaa ostaneen toimijan edustaja eikä jutulle ole riittäviä journalistisia perusteita.
- Piilomainonnan kynnyks voi kuitenkin ylittyä myös, vaikka asiaan ei liittyisi osapuolten välistä sopimusta tai yhteistyötä tai tietoista mainostuspyrkimystä. Ratkaisuisaan Julkisen sanan neuvosto on saattanut katsoa, että kokonaisuus on omiaan hämärtämään markkinoinnin ja journalismin rajaa ja siten yleisön luottamusta journalistien valintojen riippumattomuuteen. Piilomainontana on pidetty muun muassa sitä, että juttu toistaa lähes sellaisenaan ja sitaatteja myöten tiedote- tai markkinointimateriaalia ilman, että lähde mainittaisiin, vaikka toimituksen oma journalistinen panos on jäänyt vähäiseksi.
- Kaikki myönteinen julkisuus, josta kohde mahdollisesti hyötyy, ei kuitenkaan ole piilomainontaa. Esimerkiksi paikallislehti voi kertoa vapaasti mainos- ja ilmoitusmyyntinsä kannalta tärkeän paikallisen yrityksen tai kunnallistoimijan toiminnasta, kunhan juttu on

perusteltavissa yleisön tiedontarpeella eikä journalistista päätösvaltaa luovuteta toimituksen ulkopuolelle.

- Journalismin uskottavuuden kannalta on tärkeää, että yleisölle on selvää, milloin kyse on journalismista ja milloin kaupallisesta sisällöstä. Siksi mainosten ja kaupallisen yhteistyön on erotuttava selvästi toimituksellisesta aineistosta. Erityisen tärkeää tämä on silloin, kun mainoksille ja kaupalliselle yhteistyölle haetaan vakuuttavuutta journalistisia sisältöjä muistuttavilla ratkaisulla.
 - Julkisen sanan neuvosto suosittelee, että tiedotusvälineet käyttävät seuraavia selkeitä ja yleisesti tunnettuja tapoja kaupallisen sisällön merkitsemiseksi aina, kun on olemassa vaara, että se saattaisi sekoittaa toimitukselliseen aineistoon:
- Ilmoituksista, mainoksista, advertoriaaleista ja muusta perinteisestä kaupallisesta sisällöstä on suositeltavaa käyttää termiä *mainos*, koska sana on yksiselitteinen ja tunnettu. Tätä käytetään yleisilmaisuna silloin, kun kaupallisen ja journalistisen aineiston välinen ero ei ole muuten riittävän selvä. Mainos on tuote, jonka tarkoituksena on myynnin edistäminen. Sen maksajaa kutsutaan *mainostajaksi*.

→ Termiä *kaupallinen yhteistyö* on suositeltavaa käyttää viitattaessa muun muassa natiivimainontaan. Tällöin on syytä kertoa selvästi, kenen kanssa yhteistyötä harjoitetaan.

- Edellä mainittuja otsikkotermejä on käytettävä esimerkiksi vinjettimäisesti niin, että yleisö erottaa ne selvästi.
- Termiä uutinen puolestaan saa käyttää vain silloin, kun kyse on tiedotusvälineiden itsensä journalistisin perustein valitsemista uutisista.
- Lähtökohtana on, että maksetun kaupallisen sisällön on erotuttava myös visuaalisesti esimerkiksi fonttinsa ja värinsä puolesta ympäröivästä journalistisesta sisällöstä.
- Tiedotusvälineiden on huolehdittava siitä, että mainonta erottuu selvästi journalistisesta sisällöstä myös digitaalisessa uutisvirrassa. Yleisön on pystyttävä erottamaan mainonta journalistisesta sisällöstä myös silloin, kun kyse on esimerkiksi tiedotusvälineiden julkaisemista ulkopuolisten kirjoittajien blogiteksteistä.

- Muun muassa radiossa, televisiossa ja podcasteissa on suositeltavaa tehdä ero mainosten ja journalistisen sisällön välille kertomalla ohjelman alussa, ohjelman aikana sopivin välein sekä ohjelman lopussa kaupallisesta yhteistyöstä ja siitä, kuka on kulloinkin yhteistyökumppani ja ohjelman maksaja.
- Julkisen sanan neuvosto ei kuitenkaan käsittele tv-ohjelmien tuotesijoittelua koskevia kanteluja, koska laki hyväksyy tuotesijoittelun.
- Myös silloin, kun kyse on mediayhtiöiden omista tuotteista ja tapahtumista, journalistisen ja kaupallisen sisällön välille on tehtävä selvä ero.
- Julkisen sanan neuvosto ei tarkastele mainosten sisältöjä, vaan ainoastaan sitä, erottuvatko median julkaisemat mainokset riittävästi niitä ympäröivästä journalistisesta aineistosta. Mainossisältöjä valvoo Mainonnan eettinen neuvosto.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei kyse ollut piilomainonnasta: [8633/PL/23](#), [8402/UL/23](#), [8217/UL/22](#), [7783/UL/21](#), [7311/SL/20](#), [7273/SL/20](#), [6498/SL/17](#), [6215/SL/16](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joiden perusteena on piilomainonta: [8617/PL/23](#), [8573/A/23](#), [8484/UL/23](#), [8362/YLE/23](#), [8201/UL/22](#), [7901/MTV/21](#), [7757/MTV/21](#), [7698/UL/21](#), [7687/UL/21](#), [7200/SL/19](#), [6615/SL/17](#)

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut mainoksen erottuneen riittävästi journalistisesta sisällöstä: [6689/SL/17](#), [6383/SL/16](#), [6361/AL/16](#), [6086/SL/16](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut mainonnan ja journalismin rajan hämärtyneen: [8087/UL/22](#), [7819/A/21](#), [7799/EJ/21](#), [7292/AL/20](#), [7012/SL/18](#), [6874/SL/18](#), [6787/R/18](#), [6738/SL/17](#)

17. Toimituksellisella työllä voi olla ulkopuolinen rahoittaja. Rahoittaja on tuotava esiin, mikäli se vaikuttaa aihepiiriin valintaan. Journalistista sisältöä koskevat ratkaisut on aina tehtävä toimituksessa rahoittajasta riippumatta.

- Ulkopuolinen rahoitus voi tarkoittaa journalismissa sitä, että joku sponsoroi toimituksellista työtä tai että toimittaja työskentelee stipendirahoituksella.
- Sponsoroitu sisältö on toimituksen laatimaa, toisin kuin esimerkiksi mainonnaksi laskettavat advertoriaalit, joissa maksavalla taholla on täysi valta itse tuottamaansa sisältöön.
- Journalismin uskottavuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että yleisölle kerrotaan avoimesti, jos ulkopuolinen rahoittaja on vaikuttanut siihen, mitä aihetta juttu käsittelee. Tätä pidemmälle meneviin journalistista sisältöä koskeviin ratkaisuihin ulkopuoliset rahoittajat eivät saa vaikuttaa. Heille ei siis pidä antaa missään olosuhteissa valtaa vaikuttaa esimerkiksi jutun tekijään, näkö-

kulmaan, sävyyn, haastateltavien valintaan tai siihen, millaisia yksityiskohtia ja faktoja jutussa esitetään.

- Tätä pidemmälle meneviin journalistista sisältöä koskeviin ratkaisuihin ulkopuoliset rahoittajat eivät saa vaikuttaa. Heille ei siis pidä antaa missään olosuhteissa valtaa vaikuttaa esimerkiksi jutun tekijään, näkökulmaan, sävyyn, haastateltavien valintaan tai siihen, millaisia yksityiskohtia ja faktoja jutussa esitetään.
- Ulkopuolista rahoitusta käsittelevä kohta lisättiin Journalistin ohjeisiin vuoden 2024 uudistuksessa, eikä Julkisen sanan neuvosto ole vielä käsitellyt tätä koskevia kanteluja.

Haastateltavan oikeudet ja samanaikainen kuuleminen

18. Haastateltavalla on oikeus saada ennakolta tietää, onko keskustelu tarkoitettu julkaistavaksi vai ainoastaan tausta-aineistoksi ja millaisessa asiayhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hänelle on myös kerrottava, jos haastattelu voidaan julkaista useissa medioissa. Erityistä huolellisuutta on noudatettava, kun haastateltava on selvästi haavoittuvassa asemassa.

- Haastateltavalla on oikeus tietää, jos häntä on tarkoitus lainata jutussa omalla nimellään.
- Lausuman asiayhteys tulee kertoa haastateltavalle mahdollisimman avoimesti. On kuitenkin tavanomaista ja hyväksyttävää, että keskeneräisen jutun näkö-

kulma ja painotukset saattavat tarkentua haastattelun tekemisen jälkeen. Toimituksissa on tapauskohtaisesti harkittava, milloin asiayhteys muuttuu haastatellulle kerrotusta niin olennaisesti, että hänelle olisi syytä kertoa muutoksista ennen jutun julkaisemista.

- Haastateltavalle on syytä myös kertoa, jos hänen haastatteluaan on tarkoitus käyttää useissa eri medioissa esimerkiksi konserniyhteistyön tai muun juttuvaihdon perusteella tai jos haastatteluhetkellä ei ole lainkaan tiedossa, missä juttu julkaistaan. Tieto siitä, että haastattelu saatetaan julkaista useissa tiedotusvälineissä voi olla haastateltavalle tärkeä esimerkiksi sen arvioimiseksi, millaisessa tiedotusvälineessä haastateltava haluaa esiintyä ja millaiselle kohderyhmälle hän haastattelussa puhuu.

- Haastateltavan voi kuitenkin lähtökohtaisesti olettaa ymmärtävän, että monet mediatalat käyttävät useita eri julkaisumuotoja ja -kanavia. Esimerkiksi sanomalehdelle annettu haastattelu voidaan julkaista myös verkossa ja toimituksen sosiaalisen median tileillä, tai vaikkapa Yleisradiolle annettu tv-haastattelu myös radiossa ja verkossa.
- Ellei edellä mainittuja tietoja erityisistä syistä voida antaa, haastateltavalle tulee vähintään selvästi kertoa, että hän on tekemisissä työtään tekevän journalistin kanssa.
- Toimittajan vastuu huolehtia haastateltavan oikeuksista korostuu silloin, kun henkilö on haavoittuvassa asemassa. Erityistä varovaisuutta on syytä noudattaa, kun kyse on alaikäisistä.
- Lapsilla ja nuorilla on sekä sanan- että mielipiteen vapaus, mutta myös oikeus tulla suojelluiksi. Toimitusten tulisi lähtökohtaisesti varmistaa, että alle 15-vuotiaan haastatteluun on huoltajan lupa. Alle 7-vuotias tarvitsee tällaisen aina. Myös lapsen oma kanta asiaan on syytä varmistaa silloinkin, kun haastattelulle on saatu hänen vanhempansa suostumus.
- Yli 15-vuotiailla nuorilla on yleensä oikeus päättää itse esiintymisestään julkisuudessa. Toimittajan on kuitenkin pyrittävä varmistamaan, että alaikäinen ymmärtää mediajulkisuuden seuraukset. Vastuu siitä, mitä julkaistaan, on aina toimituksella, sillä alaikäinen itse tai tämän vanhemmatkaan eivät voi aina tietää, miten julkisuus vaikuttaa lapseen ja nuoriin.
- Kenelläkään ei ole velvollisuutta suostua haastateltavaksi. Media voi kuitenkin kertoa henkilön kieltäytyneen haastattelusta esimerkiksi silloin, kun kyse on päätöksentekijän toimialaan kuuluvasta asiasta, jolla on yleistä merkitystä.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, jotka havainnollistavat Journalistin ohjeen 18 tarkoitusta: [8202/YLE/22](#), [6982/YLE/18](#), [6412&6436/YLE/16](#), [6485/YLE/17](#), [6320/YLE/16](#), [5387/YLE/13](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei haastateltavalle ollut kerrottu, missä medioissa tai millaisessa asiayhteydessä juttu julkaistaan tai että haastattelusta käytettäisiin äänilainauksia: [7189/AL/19](#), [5979/YLE/15](#), [4087/YLE/09](#)

19. Haastateltavan pyyntöön tarkastaa lausumansa ennen julkaisemista tulee suostua, jos julkaisuaikataulu sen mahdollistaa. Tarkastamisoikeus koskee vain haastateltavan omia lausumia, eikä sillä saa luovuttaa journalistista päätösvaltaa toimituksen ulkopuolelle.

- Haastattelujen ennalta tarkastaminen perustuu siihen, että asiatiedot tulee tarkastaa mahdollisimman hyvin tiedonvälityksen totuudenmukaisuuden turvaamiseksi.

Myös luottamuksellinen suhde haastateltavan ja toimitajan välillä on tiedonvälityksen kannalta tärkeä.

- Samalla on kuitenkin muistettava, että päätösvalta siitä, mitä julkaistaan, kuuluu toimituksille, eikä tätä tule haastattelujen tarkastuttamisella siirtää ulkopuolisille. Haastateltava voi tarkastaa lähtökohtaisesti vain omien lausumiensa asiasisällön, korjata niihin sisältyviä asiantietoja ja oikaista selvät väärinkäsitykset. Laajempia muutoksia toimituksen ei tarvitse hyväksyä, ellei muusta ole sovittu.
- Ennalta tarkastamista koskevia periaatteita ei kuitenkaan voi soveltaa kaavamaisesti. Tavalliselle kansalaiselle on usein perusteltua myöntää laajempi tarkastamismahdollisuus kuin päätöksentekijöille ja muille vaikuttajille. Laajoissa henkilöhaastatteluissa tarkastamismahdollisuus voi olla tavallista laajempi, ja muun muassa yksityiselämän suojaan koskevat periaatteet on muutoinkin otettava huomioon.
- Myös asian merkittävyys voi vaikuttaa näiden periaatteiden soveltamiseen: tarkastamisen menettely ei saa muodostua yhteiskunnallisesti merkittävän tiedon julkistamisen esteeksi.

- Pääsääntöisesti on haastateltavan omalla vastuulla pyytää saada tarkastaa lausumansa. Harkintansa mukaan ja erityisesti kokemattoman haastateltavan kohdalla journalisti voi kuitenkin muistuttaa haastateltavaa tästä mahdollisuudesta.
- Tarkastusmahdollisuudesta on sovittava yleensä viimeistään haastattelutilanteessa. Jos tarkastamismenettely aiheuttaisi kohtuutonta haittaa tiedonvälitykselle, pyyntöön ei tarvitse suostua. Haastattelun luovuttaminen tarkastettavaksi on siis toimituksen harkinnassa.
- Jos toimitus ei hyväksy haastateltavan ehdottamia muutoksia, tästä on ilmoitettava hänelle. Ehdotettujen muokkausten hyväksymisen jälkeen haastattelulausumat on julkaistava sovitussa muodossa.
- Tarkastusoikeus koskee aina vain haastateltavaa itseään, eikä esimerkiksi viestintäjohtajilla tai haastateltavan esihenkilöillä ole oikeutta puuttua tarkastusprosessiin.
- Myös päätösvalta siihen, millaisia kuvia haastattelun yhteydessä julkaistaan, kuuluu toimitukselle.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei juttua ollut välttämätöntä tarkastuttaa haastateltavalla julkaisuaikataulun vuoksi tai että tarkastusoikeus toteutui riittävästi: [8434/YLE/23](#), [8202/YLE/22](#), [7084/SL/19](#), [6952/SL/18](#), [6073/AL/16](#), [5719/AL/15](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, joka perustuu siihen, ettei kantelija ollut saanut mahdollisuutta tarkastaa lausumiaan: [5809/AL/15](#)

20. Haastateltavan kieltoon julkaista lausumansa tulee suostua vain, jos olosuhteet ovat haastattelun antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet tai käsillä on uutta tietoa, jonka valossa julkaiseminen olisi selvästi kohtuutonta.

- Haastateltava ei lähtökohtaisesti voi kieltää jo antamansa haastattelun julkaisemista paitsi harvinaisissa poikkeustapauksissa. Perusteeksi ei riitä, että haastateltava on muuttanut mielensä ja katu haastattelun antamista tai että hän on tyytymätön tarkastettavaksi saamaansa juttuun.
- Jos haastateltava kuitenkin katsoo, että hänellä on perusteltu syy kieltää lausumansa julkaisu, hänen tulee pyytää sitä viimeistään haastattelua tarkastaessaan. Ellei tarkastamisesta ole sovittu, suostumus voidaan painavista syistä peruuttaa niin kauan kuin se on teknisesti mahdollista eikä tämä aiheuta tiedonvälitykselle kohtuutonta haittaa.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei haastateltavan kieltoon julkaista lausumansa tarvinnut suostua: [6461/PL/17](#), [6374/SL/16](#), [5719/AL/15](#), [4638/AL/11](#)

Esimerkki vapauttavasta ratkaisusta, jossa JSN katsoi, että päätoimittajalla oli perusteet suostua haastateltavan kieltoon julkaista lausumansa: [8166/PL/22](#)

21. Jos selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai tahon toiminnasta aiotaan esittää tietoja, jotka asettavat tämän erittäin kielteiseen julkisuuteen, tälle tulee varata tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo samassa yhteydessä.

- Esimerkiksi vakavien epäilysten, syytösten tai kritiikin kohteelle tulisi antaa yleensä mahdollisuus puolustaa mainettaan jo samassa yhteydessä, jossa näitä väitteitä esitetään.

- Arvioitaessa kohteen oikeutta tulla kuulluksi keskeistä on ensinnäkin, miten laajasti tämä on jutusta tunnistettavissa. Yleensä ei riitä, että henkilö itse lähipiireineen tunnistaa, kenestä on kyse, vaan oikeus näkemystensä esittämiseen syntyy vasta, kun yksilö tai yhteisö on yleisemmin tunnistettavissa jutusta. Joskus kuitenkin jo se, että henkilö on tunnistettavissa paikkakunnallaan tai muutoin rajatussa piirissä, voi tarkoittaa, että hänelle olisi tullut antaa mahdollisuus kommentoida itseensä kohdistuvia väitteitä.
- Tavanomainen kulttuurikritiikki sekä poliittinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen arviointi on kuitenkin sallittua ilmankin, että sen kohdetta tarvitsisi kuulla.
- Kohteen yhteiskunnallinen asema vaikuttaa keskeisesti siihen, miten kielteistä julkisuutta tämän odotetaan sietävän. Mitä tärkeämmästä vallankäyttäjistä on kyse, sitä enemmän henkilöön käyvääkin kritiikkiä tämän tulee kestää. Myös esimerkiksi yritysten kohdalla erittäin kielteisen julkisuuden kynnyks on korkeammalla kuin tavallisten kansalaisten.
- Lisäksi Julkisen sanan neuvosto on huomioinut ratkaisuisaan sen, miten aktiivisesti kritiikin kohteeksi joutunut henkilö on itse aiemmin pyrkinyt julkisuuteen ja miten tämä on siellä esiintynyt. Muun muassa aktiivisilta mediakeskustelijoilta on edellytetty hyvinkin kärjekkään kritiikin sietämistä.
- Myös journalismin laji vaikuttaa siihen, katsotaanko kielteisen julkisuuden kohteella olevan oikeus tulla kuulluksi. Esimerkiksi kolumnin kaltaisten mielipiteellisten tekstien kohdalla Julkisen sanan neuvosto on harvoin edellyttänyt kohteen samanaikaista tai jälkikäteistäkään kuulemista, sillä tämänkaltaisissa tekstityypeissä kirjoittajan sananvapaus on laajimmillaan.
- Myöskään rikos- ja oikeusuutisoinnissa ei yleensä ole edellytetty asianomaisten haastattelemista tai muunlaista kuulemista, vaan osapuolten on katsottu saaneen näkemyksensä esiin jo tuomioistuimen käsittelyssä tai poliisitutkinnassa. Oikeudenkäynneistä ja rikoksista uutisoinnin eettisiä näkökulmia käsitellään erikseen Journalistin ohjeiden kohdissa 30–34.
- Se, mikä missäkin tilanteessa ja kenenkin kohdalla katsotaan erittäin kielteiseksi julkisuudeksi, perustuu siis viime kädessä tapauskohtaiseen harkintaan.

- Silloin, kun kielteisen julkisuuden kohteen kuuleminen arvioidaan toimituksessa aiheelliseksi, asianomaiselle on annettava aito mahdollisuus puolustautua itseensä kohdistuvilta väitteiltä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tavoitteluyritykseen reagoimiseen on annettava kohtuullisesti aikaa ja että kohteelle kerrotaan selvästi, millaisia kielteisiä tietoja hänestä aiotaan julkaista. Jutussa on myös hyvä mainita, jollei uutisoinnin kohdetta ole yrityksistä huolimatta tavoitettu, tai jos hän on kieltäytynyt ottamasta asiaan kantaa.
- Aina samanaikainen kuuleminen ei ole mahdollista esimerkiksi julkaisuaikataulun vuoksi. Tällöin kohteelle tulee antaa mahdollisuus esittää oma kantansa asiaan jälkikäteen.
- Yleensä Julkisen sanan neuvosto on pitänyt jälkikäteistä kuulemista riittävänä, ellei kielteinen julkisuus ole esimerkiksi perustunut tarkistamatta jääneisiin tietoihin. Vain hyvin harvoissa tapauksissa JSN on pitänyt alkuperäisestä jutusta aiheutunutta vahinkoa kohteen kannalta niin kohtuuttomana, ettei julkaisemisesta aiheutunutta vahinkoa ole voinut paikata jälkikäteen.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei samanaikainen kuuleminen ollut välttämätöntä: [6855/SL/18](#), [6947/SL/18](#), [6953/PL/18](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei erittäin kielteiseen julkisuuden kohteeksi joutunutta ollut kuultu samassa yhteydessä lainkaan tai riittävästi: [8085/UL/22](#), [8045/YLE/22](#), [7354/YLE/20](#), [6854/SL/18](#), [6599/MTV/17](#), [6548/SL/17](#), [6480/AL/17](#), [6414ym/AL/16](#), [6425/SL/16](#), [5843/PL/15](#), [4902/R/12](#)

22. Ellei samanaikainen kuuleminen ole mahdollista, tulee erittäin kielteisen julkisuuden kohteeksi joutunutta kuulla jälkeen päin. Jos tämä ei onnistu, tulee hänen oma kannanotonsa julkaista mahdollisimman nopeasti ilman asiattomia lisäyksiä. Ellei kannanotto ole julkaisukelpoinen, tulee sen korjaamisesta neuvotella ja pyrkiä julkaisemaan olennainen sisältö asiallisessa muodossa.

Tavanomainen kulttuurikritiikki, poliittinen, taloudellinen tai yhteiskunnallinen arviointi sekä vastaavan mielipiteen esittäminen ei kuitenkaan synnytä oikeutta kannanottoon.

- Samanaikainen kuuleminen saattaa estyä esimerkiksi, ettei erittäin kielteiseen julkisuuteen joutunutta tahoa tavoiteta kohtuullisista yrityksistä huolimatta, tai siksi, ettei vastausta ennätetä odottaa uutisoinnin kiireellisyyden vuoksi. Tällöin kielteisen julkisuuden kohdetta tulee kuulla jälkeenpäin joko jatkojutussa tai julkaisemalla hänen kannanotonsa.

- Oma kannanotto tarkoittaa jokseenkin samaa asiaa kuin lainsäädännössä mainittu vastine, joskin laki asettaa vastineen julkaisemiselle tiukempia ehtoja. Lain mukaan vastineoikeus on vain luonnollisilla henkilöillä, kun taas Journalistin ohjeiden mukainen oikeus omaan kannanottoon voi syntyä myös muulle taholle, kuten yritykselle tai yhteisölle. Laki myös edellyttää, että vastinevaatimus on tehtävä kahden viikon kuluessa jutun julkaisusta, siinä missä Journalistin ohjeet eivät aseta oman kannanoton pyytämiseksi vastaavaa aikarajaa. Terminologisen ero tarkoituksena on korostaa lainsäädännön ja Journalistin ohjeiden eroavaisuutta.
- Oikeus omaan kannanottoon edellyttää, että erittäin kielteiseen julkisuuteen joutunut taho on jutusta selvästi tunnistettavissa.
- Lähtökohta on, että asianomaisen on itse pyydettävä kannanotonsa julkaisua tiedotusvälineeltä. Usein esimerkiksi yhteiskunnallisten vaikuttajien voi olettaa tuntevan mahdollisuuden omaan kannanottoon. Tiedotusväline voi kuitenkin harkintansa mukaan ehdottaa oman kannanoton mahdollisuutta myös oma-aloitteisesti.

- Pyyntö kannanoton julkaisemisesta on esitettävä tiedotusvälineelle mahdollisimman pian. Kannanoton tulee keskittyä esitettyyn kritiikkiin vastaamiseen, eikä se saa olla tiedotusvälinettä tai ulkopuolisia henkilöitä loukkaava tai antaa aihetta uuteen kannanottoon.
- Erittäin kielteiseen julkisuuteen joutuneen henkilön kannanotto on julkaistava viipymättä ja sellaisella tavalla, että se tavoittaa mahdollisimman hyvin alkuperäisen jutun yleisön. Kannanoton sopiva julkaisutapa riippuu tiedotusvälineen luonteesta. Hyvän journalistisen tavan mukaista on, ettei kannanottoa kommentoida sen julkaisun yhteydessä etenkin vähättelevästi tai uskottavuutta heikentävästi.
- Jos pyyntö kannanoton julkaisemisesta on perusteltu, mutta itse kannanotto ei ole sellaisenaan julkaisukelpoinen, sen lyhentämisestä, muokkaamisesta ja julkaisutavasta neuvotellaan kannanoton esittäjän kanssa.
- Asianomaisen oikeutta omaan kannanottoon ei poista se, että tiedotusväline on aiemmin julkaissut samasta asiasta toisen henkilön vastaavan kannanoton.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei erittäin kielteisen julkisuuden kohteeksi joutuneelle syntynyt oikeutta omaan kannanottoon: [8345/UL/23](#), [8269/SJL/22](#), [7906/UL/21](#), [7656/YLE/21](#), [7460/SL/20](#), [7282/SL/20](#), [7152/SL/19](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei erittäin kielteisen julkisuuden kohteeksi joutunutta kuultu asianmukaisesti jälkikäteen: [6899/YLE/18](#), [6042/SL/15](#), [5814&5856/AL/15](#), [5046/SL/12](#)

Ihmisarvo, yksityisyys ja julkisuus

23. Jokaisen ihmisarvoa on kunnioitettava.

- Ihmisarvolla viitataan siihen, että jokaisella ihmisyydellä on yhtäläinen ja pysyvä ihmisyyteen perustuva itseisarvo, jota on kunnioitettava ja suojeltava. Ihmisarvo on sisällytetty YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistukseen ja EU:n perusoikeuskirjaan, ja sen loukkaamattomuus on turvattu myös Suomen perustuslaissa.
- Journalistin ohjeiden mukainen vaatimus ihmisarvon kunnioittamisesta koskee niin yksittäisiä ihmisiä kuin laajempia ihmisryhmiä.
- Ratkaisuisaan Julkisen sanan neuvosto on katsonut ihmisarvoa loukkaaviksi muun muassa sellaiset sisällöt, jotka pohjimmiltaan kyseenalaistavat ihmisen tai ihmisryhmän oikeuden elää. Esimerkiksi humoristiseksi tarkoitettu puhe tappamisesta, väkivaltaa arkipäiväistävä

kielenkäyttö tai kuolemalla vitsailu on katsottu kohteen ihmisarvoa loukkaavaksi. Myös alatyylinen ja kohtuuttomaksi koettu henkilöön käyvä kritiikki on saattanut ylittää langettavan kynnyksen.

- Toisaalta JSN pidättäytyy lähtökohtaisesti ottamasta kantaa tyylikysymyksiin ja puolustaa ihmisten oikeutta ilmaista itseään myös hyvän maun vastaisesti. Esimerkiksi mielipiteellisissä tekstityypeissä, pilapiirroksissa ja satiirissa sallitaan varsin kärjekäskin inhimillisen toiminnan arvostelu ilman, että kyse olisi ihmisarvon loukkaamisesta.
- Myös henkilön asema ja rooli vaikuttavat osaltaan siihen, millaista itseensä kohdistuvaa arvostelua kunkin on siedettävä. Esimerkiksi vallanpitäjien ja aktiivisesti julkisuuteen hakeutuneiden henkilöiden kohdalla ihmisarvon loukkaamisen kynnyks on korkeampi kuin muiden.

- Joissain tilanteissa JSN on pitänyt yleisön tiedonsaantioikeutta niin painavana, että jopa ihmisarvon kyseenalaistavien näkemysten esittäminen on sallittu esimerkiksi siksi, että yleisö saisi tietää yhteiskunnallisten vallankäyttäjien vähemmistöjä syrjivistä näkemyksistä.
- Vaatimus ihmisarvon kunnioittamisesta koskee myös median toimintatapoja. Median vastuu korostuu muun muassa silloin, kun haastateltavan harkintakyky on alentunut kokemattomuuden, sairauden, rasituksen, päihteiden käytön tai muun syyn takia.
- JSN on katsonut esimerkiksi, ettei julkisuuden henkilön ihmisarvoa kunnioitettu, kun hänen annettiin esiintyä suorassa radiolähetyksessä vahvasti päihtyneenä. Toisaalta toisessa tapauksessa haastateltavan humalatilaa ei katsottu esteeksi haastattelun julkaisulle, koska asianomainen esiintyi siinä asiallisesti ja johdonmukaisesti.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei kenenkään ihmisarvoa ollut loukattu: [8421/UL/23](#), [7036ym/PL/19](#), [6500/YLE/17](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat ihmisarvon loukkaamiseen: [7837ym/UL/21](#), [7374/R/20](#), [7120/YLE/19](#), [7047/SL/19](#), [6408/R/16](#), [6319/R/16](#), [6316/R/16](#), [5830/R/15](#), [4955/SL/12](#)

24. Etnistä alkuperää, kansallisuutta, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista, vakaumusta, terveydentilaa, perhesuhteita tai näihin verrattavaa ominaisuutta ei myöskään saa tuoda esiin leimaavasti tai halventavasti.

- Tämän journalistin ohjeen tarkoituksena on suojella ennen muuta erilaisia vähemmistöjä siten, ettei heidän ominaisuuksiaan tuoda mediassa esiin leimaavasti tai halventavasti. Median on syytä esimerkiksi välttää selaista kielenkäyttöä, joka on omiaan lisäämään yksilöihin tai ihmisryhmiin kohdistuvia ennakkoluuloja tai yllyttämään vihaan, syrjintään ja väkivaltaan heitä kohtaan.

- Esimerkiksi etnisen taustan esiin tuominen rikosuutisissa ja muissa kielteisissä yhteyksissä voi vahvistaa jo olemassa olevia stereotyyppioita vähemmistöistä. Siksi toimituksessa on syytä harkita, onko esimerkiksi kansallisuuden kertomisella merkitystä yleisön tiedonsaantioikeuden kannalta, ja huolehtia siitä, ettei tätä tuoda esiin leimaavasti.
- Ratkaisuihissaan Julkisen sanan neuvosto on kuitenkin korostanut, että sananvapauteen kuuluu myös provokatiivisten ja kiistanalaisten mielipiteiden esittäminen. Tarkoituksena ei ole kieltää kategorisesti sellaistaakaan kielenkäyttöä tai ilmaisutapoja, jotka saatetaan kokea loukkaaviksi. Käytännössä kynnyks on ollut korkeahko sen suhteen, että hyväksyttävän kriittisen keskustelun rajojen olisi katsottu ylittyneen.
- Asiayhteydestä riippuu, mikä kulloinkin katsotaan leimaavaksi tai halventavaksi. Erityisesti mielipiteellisissä tekstityypeissä on sallittu varsin kärkevätkin ilmaisut ja näkemykset.
- Asian vakavuutta lisää, jos halventava sisältö kohdistuu yksittäisiin tunnistettaviin henkilöihin laajemman ihmisryhmän sijaan. Esimerkiksi nimeltä mainittujen naisten voimakas väheksyminen, seksuaalivähemmistön edustajien leimaaminen ja henkilön uskonnollisen vakaumuksen asiaankuulumaton esiintuominen ovat johtaneet neuvostossa langettavaan ratkaisuun. Toisaalta JSN on katsonut, että rikollisten taipumusten yhdistäminen laajemmin tiettyyn etniseen ryhmään oli hyvän journalistisen tavan vastaista.

- Journalistin ohjeen 24 luettelo erilaisista pysyvistä ja tilapäisistä ominaisuuksista, joita ei saa tuoda esiin leimaavasti tai halventavasti, ei ole tyhjentävä, vaan vastaavaa harkintaa on syytä noudattaa myös muita vastaavia ominaisuuksia esiin tuotaessa.
- Vuoden 2024 Journalistin ohjeiden päivityksen yhteydessä ohjeen 24 esimerkinomaista ominaisuusluetteloa päivitettiin. Samalla aiemmissa ohjeissa ollut vaatimus siitä, ettei tiettyjä ominaisuuksia saa tuoda esiin ”asiaankuulumattomasti tai halventavasti”, korvattiin ilmaisulla ”leimaavasti tai halventavasti”. JSN ei ole vielä ennättänyt linjata ratkaisuisaan, missä leimaavuuden raja käytännössä kulkee.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuisista, joissa esimerkiksi kansallisuutta, etnistä alkuperää, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista, vakaumusta tai terveyteen liittyvää seikkaa ei tuotu JSN:n mukaan esiin halventavasti: [8575/R/23](#), [8527ym/UL/23](#), [8421/UL/23](#), [8073/A/22](#), [8042/EJ/23](#), [7991&7992/UL/22](#), [7906/UL/21](#), [7863/UL/21](#), [7721/PL/21](#), [7364/SL/20](#), [7145/AL/19](#), [6990/SL/18](#), [6963&6966/SL/18](#), [6818/MTV/18](#), [5110/IL/13](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuisista, joissa JSN on katsonut jutun esimerkiksi halventaneen sukupuolta, seksuaalista suuntautumista tai etnistä alkuperää tai tuoneen uskonnollisen vakaumuksen esiin asiaankuulumattomasti: [8089ym/UL/22](#), [7092/R/19](#), [6883/SL/18](#), [5917/SL/15](#), [5785/MTV/15](#), [5408/SL/14](#)

25. Yksityiselämään kuuluvia erityisen arkaluonteisia seikkoja saa julkaista vain asianomaisen suostumuksella tai jos niillä on poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. Tämä koskee myös nimeämättömiä, mutta yleisesti tunnistettavia henkilöitä.

- Jokaisella ihmisellä on lähtökohtaisesti yksityiselämän suoja. Tämä merkitsee yksilön oikeutta pitää halutesaan tietyt henkilökohtaiset asiansa pois julkisuudesta siten, ettei näistä saa julkaista tietoja ilman hänen suostumustaan. Yksityiselämän suoja ei kuitenkaan tule tulkita niin laajasti, että se olennaisesti vaikeuttaisi tiedotusvälineiden keskeisten tehtävien toteuttamista. Mitä suurempia ja syvällisempiä yhteiskunnallisia vaikutuksia asialla on, sitä tärkeämpää on voida julkaista tästä tietoa.

- Yksityiselämänä suojattavaa aluetta ei ole mahdollista määritellä täsmällisesti. Sen laajuus riippuu monista tekijöistä ja voi vaihdella samankin yksilön kohdalla. Yksityiselämän suojaa määriteltäessä on otettava huomioon muun muassa yksilöiden erilaiset vaikutusmahdollisuudet ja yhteiskunnallinen asema. Tätä voidaan arvioida seuraavan karkean asteikon avulla, jonka mukaisesti yksityiselämän suoja on suppein ryhmässä A ja laajin ryhmässä C:

A. Merkittävät vallankäyttäjät politiikan, hallinnon ja elinkeinoelämän alalla

B. Aikalaishistoriaan kuuluvat, tunnetut, julkisuudessa esiintyvät henkilöt esim. kulttuurin ja viihde-elämän alalla

C. Tavalliset kansalaiset

- Henkilön yksityiselämän suojan piiri on siis yleensä sitä suppeampi mitä merkittävämmästä vallankäyttäjistä on kysymys. Myös tietoinen pyrkimys tai asettuminen julkisuuteen esimerkiksi viihteen, kulttuurin tai urheilun piirissä saattaa vaikuttaa henkilön suojan laajuuteen, ja niin ikään henkilöön kohdistuva yleinen mielenkiinto voi vaikuttaa hänen suojan piiriinsä supistavasti.
- On kuitenkin huomattava, ettei asteikkoa voi soveltaa kaavamaisesti, vaan suojan laajuus on tulkittava kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Esimerkiksi vallankäyttöasemaa arvioitaessa on otettava huomioon myös paikalliset olosuhteet. Henkilö, joka valtakunnallisen tiedotusvälineen kannalta sijoittuisi C-ryhmään, saattaa pienellä paikkakunnalla kuulua merkittäviin vallankäyttäjiin. Henkilön asemassa voi myös tapahtua muutoksia, jotka vaikuttavat hänen suojansa laajuuteen.

- Niin sanotun tavallisen ihmisen kukaan yksityiselämän suoja ei ole kaikissa tilanteissa yhtä suuri. Esimerkiksi oleskellessaan julkisella paikalla tai osallistuessaan julkisiin tilaisuuksiin yksilö ei voi vaatia samaa suojaa kuin kotonaan tai muulla yksityisalueella.
- Henkilön aseman lisäksi yksityiselämän suojan määrittelyyn vaikuttaa ratkaisevasti myös käsiteltävän asian yhteiskunnallinen merkitys.
- Tunnetun ja julkisuudessa esiintyvän henkilön ammatillisiin tehtäviin tai julkiseen rooliin liittyvää toimintaa voidaan asianomaisen suostumuksetta arvioida ja arvostella mediassa. Sitä vastoin sellaiset henkilökohdattaiseen elämänpiiriin kuuluvat asiat, jotka ovat yleiseltä kannalta vähäpätöisiä ja joilla ei ole merkitystä asianomaisen vallankäytön tai muun julkisen roolin kannalta, kuuluvat yksityiselämänä suojattavaan alueeseen, vaikka kyse olisi vallankäyttäjistä tai muusta julkisuuden henkilöstä.
- Toisaalta myös niin sanotun tavallisen ihmisen yksityiselämään liittyvä tieto on voitava julkaista, jos asialla on huomattavaa yleistä merkitystä.
- Silloinkaan, kun yksityiselämään liittyvän tiedon julkistaminen on perusteltua, sen ei tule ulottua pidemmälle kuin asian käsittelemiseksi on välttämätöntä. Erityistä harkintaa on noudatettava, jos tieto liittyy asianomaisen fyysisiin tai psyykkisiin ominaisuuksiin tai muuten läheisesti hänen persoonallisuutensa. Hyvän journalistisen tavan mukaista on huolehtia myös siitä, ettei julkistamisella aiheuteta asianomaiselle tai hänen omaisilleen tarpeetonta kärsimystä.
- Tiedotusvälineiden vastuulla on huolehtia siitä, että yksityiselämän suoja ja ihmisarvo kunnioitetaan, vaikka henkilö itse haluaisi kertoa yksityiselämästään julkisuudessa. Median kanssa tekemisissä olevat eivät aina ymmärrä, mihin kaikkeen tulevat sitoutuneeksi. Ihmisen harkintakyky saattaa olla alentunut esimerkiksi kokemattomuuden, sairauden, rasituksen, päihteiden käytön tai muun syyn takia.
- Tunnistettavuutta arvioidessa on tärkeää huomata, että vaikkei henkilön nimeä mainittaisi, hän voi olla tunnistettavissa jutusta myös siinä tai julkisuudessa yleisesti esitettyjä tunnistetietoja ja yksityiskohtia yhdistelemällä.

- Journalistin ohjeet edellyttävät huolellista harkintaa nimien ja muiden tunnistamiseen johtavien tietojen julkaisemisessa, jos juttu käsittelee yksityiselämää. Niin sanotun digitaalisen jalanjäljen vuoksi tällaisten tietojen julkaisemista verkossa on syytä harkita erityisen perusteellisesti. Digitaalinen jalanjälki on syytä huomioida erityisesti lasten ja nuorten kohdalla silloin, kun juttu käsittelee heidän yksityiselämänsä tavalla, josta voi olla myöhemmin kohtuuttomia seurauksia.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei yksityisyyttä ollut loukattu: [8284/A/22](#), [8144/UL/22](#), [8043/UL/22](#), [7391/YLE/20](#), [7145/AL/19](#), [7100/SL/19](#), [7044/PL/19](#), [6827/MTV/18](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut yksityisyyttä loukatun: [8785/UL/23](#), [7498/AL/20](#), [7446/SL/20](#), [7238/YLE/19](#), [6854/SL/18](#), [6251/AL/16](#), [6221/SL/16](#)

26. Julkisella paikalla tapahtuvaa toimintaa on yleensä lupa selostaa ja kuvata ilman asianosaisten suostumusta.

- Julkiseksi paikoiksi luetaan lähtökohtaisesti sellaiset tilat, joihin kenellä tahansa on pääsy. Myös pääsymaksua edellyttävät tilat ja tapahtumat lasketaan yleensä julkiseksi, ellei kyse ole selvästi yksityistilaisuudesta.
- Myös lapsia ja nuoria saa lähtökohtaisesti kuvata julkisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa ilman, että tähän tarvitaan heidän huoltajiltaan lupaa. Julkaisemista on kuitenkin harkittava erikseen.
- Julkisellakaan paikalla tapahtuvaa toimintaa ei kuitenkaan saa kuvata tai selostaa tavalla, joka rikkoisi muilta osin Journalistin ohjeita. Esimerkiksi yksityisyyden suojasta, ihmisarvon kunnioittamisesta ja uhrin hienotunteisesta kohtelusta on huolehdittava tapahtumapaikasta riippumatta. Lisäksi journalistien on syytä huomioida julkisilla paikoilla toimiessaan, että heiltä edellytetään erityistä huolellisuutta tilanteissa, jotka saattavat vaarantaa jonkun hengen tai terveyden.

- Toisaalta Journalistin ohjetta 26 ei myöskään tule tulkita käänteisesti siten, ettei yksityisissä tiloissa tapahtuvaa toimintaa saisi koskaan selostaa ja kuvata mediassa. Joissain tapauksissa esimerkiksi yksityiskodissa otetun kuvamateriaalin julkaisemiselle voi olla painavat yhteiskunnalliset perusteet. Toisin kuin laki, Journalistin ohjeet eivät ota kantaa esimerkiksi kotirauhan rikkomiseen.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt julkisella paikalla otettujen kuvien julkaisua sallittuna: [8284/A/22](#), [8080&8082/UL/22](#), [8073/A/22](#)

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt yksityistiloissa otettujen videoiden julkaisemista perusteltuna: [8138&8149/UL/22](#), [8139/UL/22](#), [8141/YLE/22](#), [8142/MTV/22](#), [8144/UL/22](#)

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, jossa JSN katsoi, että yksityispihalla otetun kuvan julkaisu rikkoi yksityisyyttä: [3830/AL/07](#)

27. Myös käsiteltäessä julkisia tietoja on otettava huomioon yksityiselämän suoja. Kaikki julkinen ei välttämättä ole julkaistavissa uudelleen. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä tai selvästi haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä koskevia asioita.

- Myös julkisiin asiakirjoihin voi sisältyä sellaisia yksityiselämän piiriin kuuluvia asioita, joita ei saa julkaista mediassa ilman asianomaisen lupaa tai painavaa yhteiskunnallista perustetta. Arvioinnin kannalta ratkaisevaa ei siis ole, mistä tieto on saatu, vaan se, loukkaako tiedon julkaiseminen jonkun yksityisyyttä.
- Esimerkiksi julkisiin oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyy usein hyvin arkaluonteisia asianosaisten yksityisyyden piiriin kuuluvia tietoja, jotka eivät ole sellaisinaan vapaasti julkaistavissa. Tällaisia saattavat olla esimerkiksi yksilön terveystiedot tai tiedot asianomaisen perhe-, parisuhde- tai seksuaalielämästä.
- Sananvapauden kannalta on perusteltua, että asiakirja-julkisuus toteutuu mahdollisimman laajana ja että journalisteilla on mahdollisuus perehtyä myös yksittäisiä ihmisiä koskeviin päätöksiin ja viranomaisasiakirjoihin yhteiskunnallisten epäkohtien esiin tuomiseksi. Usein asiasta voidaan kuitenkin kertoa asianomaisen henkilöllisyyttä

paljastamatta ilman, että asian uutisarvo tai ymmärrettävyys kärsisi.

- Lapsilla ja nuorilla on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. On tilanteita, joissa lapsen tunnistettavuudelle ei ole perusteita. Esimerkiksi voimakkaasti tunteita koskevissa uutisissa koko nimen julkaisemisesta saattaa aiheutua lapselle haittaa. Ennen alaikäisen nimen tai muiden tunnistetietojen julkaisemista tällaisissa yrityksissä toimituksen on harkittava, onko sille kestävä perusteet. Toimitusten on syytä tiedostaa, että hyvääkin tarkoitettava julkisuus voi johtaa esimerkiksi kiusaamiseen ja syrjintään. Toisaalta on syytä huomioida, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa.
- Erilaiset asiakirjojen salassapitomerkinnot, kuten leimat, embargot ja luottamuksellisuuslauselmat, voivat olla viite siitä, että tiedon julkaisemisessa on noudatettava erityistä harkintaa. Journalistin ohjeiden näkökulmasta pelkät merkinnot eivät kuitenkaan sido toimittajia. Viimekätinen harkintavastuu asiassa on aina toimituksella.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut yksityisyydensuojan tulleen riittävästi huomioituksi: [8218/UL/22](#), [8079/UL/22](#), [8044/A/22](#), [7605/YLE/21](#), [7542&7604/PL/21](#), [7525/A/20](#), [7261/SL/19](#), [6855/SL/18](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut julkaisun loukanneen yksityisyyttä: [8643/PL/23](#), [7661/PL/21](#), [6984/AL/18](#), [6394/SL/16](#), [5732/PL/15](#)

28. Sairaus- ja kuolemantapauksista sekä onnettomuuksien ja rikosten uhreista tietoja hankittaessa ja uutisoitaessa on aina noudatettava hienotunteisuutta. Jos yleisöltä pyydetään tietoja tai materiaalia onnettomuus- tai rikospaikalta, yleisöä on ohjeistettava toimimaan turvallisuutta vaarantamatta.

- Median tehtävänä on kertoa myös järkyttävistä ja traumaattisista tapahtumista, kuten väkivaltarikoksista, onnettomuuksista, luonnonkatastrofeista ja sodista, nopeasti ja luotettavasti, sillä näihin liittyvä yleisön tiedontarve on yleensä suuri ja väärää tietoa liikkeellä. Niin tietojen hankinnassa kuin niiden julkaisemisessa on kuitenkin syytä noudattaa hienotunteisuutta, jottei media aiheuttaisi uhreille ja heidän omaisilleen toiminnallaan tarpeetonta lisäkärsimystä.
- Tiedonhankinnassa hienotunteisuus tarkoittaa muun muassa sitä, että journalistien tulee noudattaa erityistä

harkintaa lähestyessään asianosaisia ja silminnäkijöitä järkyttävissä uutistilanteissa. Haastateltavalta on aina syytä varmistaa, että hän ymmärtää, mihin tarkoitukseen tietoja on tarkoitus käyttää. Selvästi järkyttyneessä tilassa tai poissa tolaltaan olevia ihmisiä ei välttämättä ole syytä haastatella lainkaan, vaikka he olisivat itse siihen halukkaita.

- Haavoittuvassa asemassa olevan henkilön haastattelu ja haastattelulausumien julkaiseminen voi rikkoa uhrin hienotunteisen kohtelun vaatimusta. Erityistä varovaisuutta tiedonhankinnassa on noudatettava lähestyttäessä lapsia ja nuoria, joiden haastatteluun tarvitaan lähtökohtaisesti vanhempien lupa.
- Vaikka Journalistin ohjeen 28 tarkoituksena on turvata ennen muuta rikosten ja onnettomuuksien uhrien hienotunteinen kohtelu, myös heidän omaistensa suruun on syytä suhtautua kunnioittavasti.
- Toimituksen tulisi pyrkiä myös välttämään tilanteita, joissa vainajan lähiomaiset saavat tiedon kuolemasta median välityksellä. Jos on olemassa riski, että uhri on tunnistettavissa jutusta, toimituksen on hyvä yrittää varmistaa viranomaisilta ennen jutun julkaisua, onko suruviesti tavoittanut lähiomaiset tai onko tiedossa muita syitä, joiden vuoksi uutisointia olisi syytä viivyttää. Tarkkojen aikarajojen määrittäminen sille, koska onnettomuudesta voi kertoa, ei kui-

tenkaan ole mahdollista, vaan tilannetta on harkittava tapauskohtaisesti. Toisinaan yleisön tiedontarve puoltaa mahdollisimman nopeaa uutisointia, eikä toimituksen tiedossa välttämättä ole, keitä vainajan lähipiiriin kuuluu.

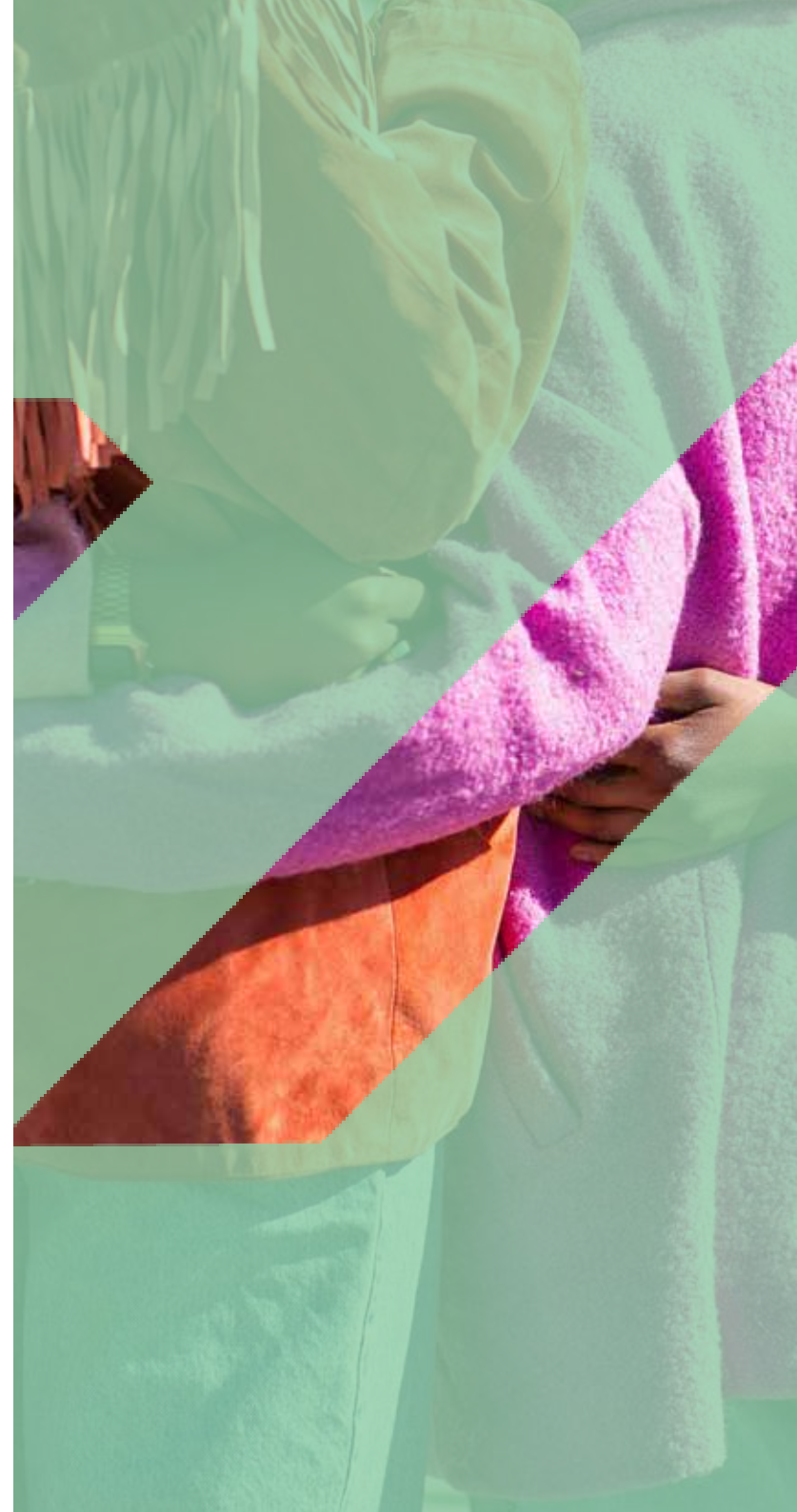
- Julkaisun osalta hienotunteisuus voi tarkoittaa muun muassa pidättäytymistä sensaatiohakuisten yksityiskohtien kertomisesta. Edesmenneistä on syytä kertoa siten, että he säilyttivät arvokkuutensa eikä uutisoinnista aiheudu omaisille tarpeetonta lisätaakkaa. Kuolemalla tai vakavalla onnettomuudella vitsailu ei ole sopivaa, vaikka kyse olisi vanhasta tai maantieteellisesti etäällä tapahtuneesta asiasta.
- Kuvien julkaiseminen tunnistettavista uhreista vaatii aina erityistä harkintaa. Erityisen varovainen tulisi olla, jos kuvissa esiintyy alaikäisiä. Joskus jo se, että uhri on ollut kuvista lähipiirinsä tunnistettavissa, on saattanut johtaa JSN:ssä langettavaan ratkaisuun, jollei kuvan julkaisu ole ollut perusteltavissa yleisön tiedontarpeella. Tunnistettavankin uhrin kuvan julkaisu voi kuitenkin olla perusteltua, jos julkaisemiselle on painavat journalistiset perusteet ja asialla poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä.
- Toimitusten on syytä harkita myös tarkkaan, onko esimerkiksi joukkosurmaajan tai itsemurhan tehneen itsensä tuottamaa materiaalia syytä julkaista, jotta tuhoisat mallit eivät leviäisi. Suomalainen media on perinteisesti ollut pidättyväinen kertomaan itsemurhasta kuolinsyynä, vaikka Journalistin ohjeet eivät tätä vaadi.
- Journalistin ohjeisiin lisättiin vuoden 2024 päivityksen yhteydessä vaatimus siitä, että yleisöä on ohjeistettava toimimaan turvallisuutta vaarantamatta, jos heiltä pyydetään tietoja tai materiaalia onnettomuus- tai rikospaikalta. JSN ei ole vielä ehtinyt linjata ratkaisuisaan, millaista ohjeistamista pidetään riittävänä.
- Muun muassa liikenneonnettomuuksien kuvaaminen voi vaarantaa muiden tiellä liikkujien turvallisuuden ja asettaa pelastushenkilökunnan vaaralle alttiiksi häiriten tehtävän suorittamista. Kuvaamisen rajoittaminen ja uhrien yksityisyyden suojaaminen puolestaan vievät usein aikaa auttamistoimilta tilanteessa, jossa minuutit saattavat olla elintärkeitä. Toisaalta yleisöltä saatavasta kuvamateriaalista voi olla apua tapahtumia selvitettäessä.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei uhrin hienovaraista kohtelua ollut vaarannettu: [8466/UL/23](#), [8065/UL/22](#), [8061/UL/22](#), [8018/UL/22](#), [8015/UL/22](#), [7663/UL/21](#), [7120/YLE/19](#), [7133/SL/19](#), [6435/SL/16](#), [5142/SL/13](#), [3988/4/08](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut uhrin hienotunteisen kohtelun vaarantuneen: [8660/UL/23](#), [8585&8752/UL/23](#), [7778/UL/21](#), [5725/R/15](#), [4313/AL/10](#)

29. Erityisen huolellinen tulee olla tilanteissa, joista uutisoiminen voi vaarantaa jonkun henkeä tai terveyttä.

- Uutisointi esimerkiksi panttivankitilanteista, onnettomuuspaikoilta, poliisioperaatioista, ja kriisialueilta vaatii journalismilta erityistä harkintaa ja huolellisuutta.
- Tämä kohta lisättiin Journalistin ohjeisiin vuoden 2024 päivityksen yhteydessä. Uuden ohjeen tarkoituksena ei ole kaventaa median vapautta kriisiuutisoinnissa, vaan korostaa vastuullisen toiminnan ja tiedonhankinnan merkitystä erityisesti tilanteissa, joissa jonkun henki tai terveys voi konkreettisesti vaarantua.
- Julkisen sanan neuvosto ole toistaiseksi ehtinyt tulkita kyseistä ohjeiden kohtaa koskevia kanteluja.

Oikeudenkäynneistä ja rikoksista uutisointi

30. Oikeudenkäyntien sekä rikosten esitutkinnan ja syyteharkinnan aikana ei saa asiattomasti pyrkiä vaikuttamaan viranomaisten ratkaisuihin eikä ottaa ennakolta kantaa syyllisyyteen.

- Poliisin, syyttäjän ja oikeuslaitoksen toiminnan arviointi on sananvapauden käyttämisen ydinaluetta ja yksi journalismin keskeisistä tehtävistä. Toimituksilla on oikeus arvostella lakeja, oikeuden päätöksiä ja rangaistusvaatimuksia sekä kertoa keskeneräisistäkin oikeusprosesseista.
- Pelkästään sitä, että tiedotusväline käsittelee jutuissaan keskeneräistä esitutkintaa, syyteharkintaa tai oikeudenkäyntiä, ei lasketa asiattomaksi vaikutuspyrkimykseksi tuomioistuimen ratkaisuihin. Tiedotusvälineillä on myös oikeus arvostella kärjekkäästikin oikeudenkäynnin perusteita.

- Sen sijaan esimerkiksi oikeusprosessin yhden osapuolen näkemysten kritiikitön ja kyseenalaistamaton myötäily tai rangaistuksen vaatiminen toiselle osapuolelle on katsottu asiattomaksi vaikutuspyrkimykseksi ja kannanotoksi keskeneräiseen oikeusprosessiin.
- Tiedotusvälineet voivat käsitellä jutuissaan myös oikeusprosesseja, joissa ne itse ovat osapuolena. Päätöittäjällä on myös oikeus esimerkiksi kommentoida toimituskuntaansa kohdistuvia syytteitä, arvioida niiden yhteiskunnallisia vaikutuksia ja puolustaa toimituksen journalistista työtä ilman, että tätä katsottaisiin asiattomaksi pyrkimykseksi vaikuttaa tuomioistuimeen. Samalla tiedotusvälineiden on huolehdittava siitä, etteivät ne käytä asemaansa väärin edistääkseen omaa asiaansa.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei toimitus ollut pyrkinyt vaikuttamaan asiattomasti tuomioistuimen ratkaisuihin: [7870/UL/21](#), [7085/SJL/19](#), [6947/SL/18](#), [5042/SL/12](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut tiedotusvälineen pyrkineen vaikuttamaan asiattomasti tuomioistuimen ratkaisuihin tai ottamaan ennalta kantaa syyllisyyteen: [6425/SL/16](#), [5689/SL/14](#), [5199/SL/13](#)

31. Kun kyse on vasta rikosepäilystä tai syytteestä, epäillyn tai syytetyn nimen, kuvan tai muiden tunnistamiseen johtavien tietojen käytössä on käytettävä huolellista harkintaa.

- Tunnistetietojen julkaisemisen hyväksyttävyyttä arvioidessa merkityksellistä on, missä vaiheessa rikoksen tutkiminen on uutisten julkaisemisajankohtana. Asiaa voidaan arvioida seuraavalla asteikolla, jossa nimen-suoja on suppein ryhmässä 1 ja laajin ryhmässä 4.
 1. Tuomioistuin on antanut päätöksensä.
 2. Tuomioistuinkäsittely on aloitettu.
 3. Teon selvittäminen on esitutkintavaiheessa.
 4. Rikosilmoitus, kantelu tai muu ilmianto on tehty.

- Pääsääntö on, ettei epäillyn henkilöllisyyttä tulisi paljastaa ennen tuomioistuinkäsittelyä, paitsi, jos teon laadusta tai tekijän asemasta johtuvat painavat syyt sitä puoltavat. Jos nimi julkaistaan ennen tuomioistuinkäsittelyä, on syytä esittää syytösten perustelut ja antaa epäillylle mahdollisuuksien mukaan tilaisuus kommentoida syytteitä jo samassa yhteydessä.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa epäillyn tai syytetyn nimen tai muiden tunnistetietojen julkaiseminen oli JSN:n arvion mukaan perusteltua: [8344/UL/23](#), [7605/YLE/21](#), [7364/SL/20](#), [7460/SL/20](#), [7445/SL/20](#), [7137/SL/19](#), [7088/SL/19](#), [6713/AL/17](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, että epäilty tai syytetty oli JSN:n mukaan jutusta tunnistettavissa: [8297/MTV/22](#), [6300/SL/16](#), [5383/SL/13](#), [5358/AL/13](#), [4560/TV/11](#), [3989/SL/08](#)

32. Rikoksesta tuomitun nimen, kuvan tai muita tunnistetietoja saa julkaista, ellei se tuomitun asemaan tai tekoon nähden ole selvästi kohtuutonta. Alaikäisen tai syyntakeettomana tuomitun henkilöllisyyden paljastamisessa on oltava erityisen pidättyväinen.

- Toimittajan velvollisuus on harkita rikoksesta tuomitun tai epäillyn nimen julkaisemista tapauskohtaisesti.
- Harkittaessa nimen julkaisemista rikosuutisessa on otettava huomioon ensinnäkin teon vaikutukset. Yleinen etu on sitä suurempi mitä vakavampia yhteiskunnallisia seurauksia teolla katsotaan olevan. Tulkinnan apuvälineenä voi käyttää seuraavaa karkeaa asteikkoa, jonka mukaan rikoksen tekijän nimensuoja on suppein silloin, kun teko kuuluu ryhmään 1, ja laajin, kun teko kuuluu ryhmään 4:
 1. Kansalaisiin tai koko yhteiskuntaan kohdistuvat teot, joilla on vakavia taloudellisia, terveydellisiä tai muita yhteiskunnallisia vaikutuksia
 2. Yksityiseen kohdistuneet, virallisen syytteen alaiset teot
 3. Asianomistajarikokset
 4. Rikkomukset ja muut merkitykseltään vähäiset teot

- Toiseksi arviointiin vaikuttaa *rikoksesta tuomitun* tai *epäillyn asema*. Yleisperiaatteena voidaan pitää, että mitä enemmän taloudellista, poliittista tai hallinnollista valtaa henkilöllä on, sitä suurempi on yleisön oikeus saada tietoja hänen toiminnastaan. Tätä arvioitaessa voidaan niin ikään käyttää apuvälineenä asteikkoa, jonka mukaan nimensuoja on suppein ryhmässä 1 ja laajin ryhmässä 3:

1. Poliittista, taloudellista tai hallinnollista valtaa käyttävät henkilöt
2. Muut julkisuuden henkilöt (ns. julkkikset), esim. viihteen, urheilun, taiteen tai tieteen alalta
3. Tavalliset kansalaiset

- Yllä olevaa asteikkoa ei kuitenkaan tule soveltaa kaavamaisesti, vaan on otettava huomioon, että esimerkiksi tekijän asemaa arvioivan asteikon ryhmässä 1 voi olla varsin erilaisia vallankäyttäjiä.
- Muun muassa paikalliset olosuhteet on myös otettava huomioon arvioitaessa sitä, voiko rikoksesta tuomitun tai epäillyn nimen julkaista.
- Lasten ja nuorten tai syyntakeettomien rikoksentekijöiden nimiä ei tule paljastaa.

- Myöskään asianosaisten henkilökohtaisia asioita koskevien mielentilatutkimusten, lääkärintodistusten tai vastaavien selvitysten yksityiskohtaista sisältöä ei saa julkaista oikeudenkäyntiselostusten yhteydessä.
- Toisaalta median on syytä huomioida, että rikoksen tekijän nimen julkaiseminen voi olla perusteltua, jos hänen henkilöllisyytensä suojaamalla joku syytön saattaisi joutua epäilyksenalaiseksi.
- Suomalaiset tiedotusvälineet noudattavat usein nimen kertomisessa käytäntöä, jonka mukaan tuomitun nimeä ei kerrota ilman erityistä syytä, ellei häntä ole tuomittu vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Journalistin ohjeissa ei ole kuitenkaan määritelty tällaisia aikarajoja.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt tuomitun henkilöllisyyden tai tunnistetietojen julkaisemista perusteltuna: [7177/SL/19](#), [7169/SL/19](#), [5522/SL/14](#), [4073/PL/09](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa tuomitun henkilöllisyyden kertominen oli JSN:n arvion mukaan tämän asemaan ja tekoon nähden kohtuutonta: [5336/SL/13](#), [4474/SL/10](#)

33. Arkaluonteisen rikoksen uhrin henkilöllisyys on suojattava, ellei sillä ole poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. Erityisen arkaluonteisen rikoksen uhrin paljastavia tietoja rikoksenteijästä, syytetystä tai epäillystä ei yleensä tule julkaista.

- Rikoksen uhrin suojaamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota, sillä nimen julkaiseminen saattaa aiheuttaa hänelle tai hänen omaisilleen lisää kärsimystä ja haittaa.
- Esimerkiksi rikoksesta epäillyn tai tuomitun nimen julkaiseminen, rikosnimikkeen kertominen, teon kuvailu tai tekijän ja uhrin välisen suhteen valottaminen saattavat paljastaa arkaluonteisen rikoksen uhrin siten, että hänen yksityisyydensuojansa vaarantuu.
- Myös uhrista kerrotut yksityiskohdat, kuten ikä, asuinpaikka, ammatti tai perhesuhteet saattavat johtaa uhrin tunnistamiseen rajatussa tai laajemmassa piirissä.
- Erityisen varovaisia toimitusten tulee olla silloin, kun rikoksen uhrina on lapsi.

Esimerkki vapauttavasta ratkaisusta, jossa JSN perusteli julkaisun hyväksyttävyyttä asian yhteiskunnallisella merkityksellä: [4692/SL/11](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut arkaluonteisen rikoksen uhrin henkilöllisyyden paljastuneen jutusta: [7382/SL/20](#), [4474/SL/10](#), [3905/PL/08](#)

34. Jos tutkintapyyntöä, syytteestä tai tuomiosta on julkaistu uutinen, asiaa on mahdollisuuksien mukaan seurattava loppuun saakka.

- Rikos- ja oikeusjournalismille asetetun seurantavelvollisuuden tavoitteena on turvata yleisön tiedonsaantioikeus ja taata osapuolten oikeudenmukainen kohtelu tilanteessa, jossa epäily tai syyte osoittautuu vääräksi tai aiemmin uutisoitu tuomio muuttuu ylemmissä oikeusasteissa.
- Toimituksen tulee seurata oma-aloitteisesti uutisoi-miaan oikeustapauksia ja julkaista jatkojuttu, kun uutta tietoa on saatavilla. Useamman kuukauden viivettä-kään seurantauutisen julkaisussa ei ole kuitenkaan pidetty kohtuuttomana etenkin, jos asianomainen ei ole ollut alkuperäisestä jutusta laajasti tunnistettavissa.
- Ratkaisuisaan Julkisen sanan neuvosto on muun muassa edellyttänyt, että asian seuraamista on jat-kettava mahdollisuuksien mukaan samassa julkaisu-kanavassa tai ohjelmassa, jossa asiasta on alun perin kerrottu.
- Lisäksi JSN on vaatinut, että jos henkilöön kohdistu-neista syytteistä tai tuomiosta on kerrottu tunnistetta-vasti, asianomaisen maine on syytä puhdistaa samalla tavoin yksilöiden, jos tähän on aihetta.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut, ettei tiedotusväline ollut laiminlyönyt seurantavelvollisuuttaan: [8850/UL/23](#), [5128/SL/13](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei asiaa ollut seurattu loppuun: [6640/PL/17](#), [5178/SL/13](#), [4224/YLE/09](#), [4161/SL/09](#), [3989/SL/08](#)

Virheen korjaus ja julkaisun jälkeiset muutokset

35. Olennainen asiavirhe on korjattava mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on tullut toimituksen tietoon, ja niin, että se tavoittaa yleisön mahdollisimman kattavasti. Korjaus on julkaisutava kaikissa julkaisukanavissa, joissa virheellinen juttu on julkaistu tai tuotu yleisön saataville. Korjauksen yhteydessä yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu.

Korjauksen huomioarvo on suhteutettava virheen vakavuuteen. Tarvittaessa toimituksen on korjauksen lisäksi julkaistava uusi juttu, jossa virheet yksilöidään.

Median on kerrottava yleisölle, miten virheistä voi ilmoittaa tai miten toimitukseen saa yhteyden.

- Vaikka pyrkimys totuudenmukaisuuteen on yksi journalismin etiikan kulmakivistä, asiavirheitä pääsee väistämättä joskus julki. Tiedonvälityksen uskottavuuden kannalta on tärkeää, että olennaiset asiavirheet korjataan avoimesti ja viivyttelämättä. Mitä rehdimmin media myöntää ja korjaa virheensä, sitä luotettavamman kuvan se itsestään antaa.
- Se, milloin kyse on Journalistin ohjeiden mukaisesta olennaisesta asiavirheestä ja milloin vähäisemmästä virheestä tai epätarkkuudesta, on aina tapauskohtaista.
- Julkisen sanan neuvosto on tulkinnut ratkaisuisaan olennaisiksi asiavirheiksi esimerkiksi sellaiset yksiselitteisesti virheelliset faktaväitteet, joiden vuoksi yleisölle syntyy väärä kuva jutussa käsitellystä asiasta. Vaikka virhe ei välttämättä olisi suuren yleisön kannalta erityisen tärkeä, se saattaa silti olla jutun sisällön kannalta merkityksellinen, olennainen asiavirhe. Toisaalta olen-

nainen asiavirhe voi olla myös jutun kannalta vähämerkityksisessä yksityiskohdassa, jolla on kuitenkin merkitystä yleisön tiedonsaannin näkökulmasta. Ratkaisevana on yleensä pidetty sitä, saako jutun kokonaisuudesta riittävän oikean kuvan asioista.

- Joskus olennaisen asiavirheen on katsottu aiheutuneen siitä, että jutussa on jätetty kertomatta jokin niin merkittävä seikka, että yleisölle on muodostunut tämän takia asiasta harhaanjohtava kuva. Lähtökohtaisesti asiavirheenä ei kuitenkaan ole pidetty sitä, ettei asioita ole tarkasteltu tyhjentävästi tai tasapuolisesti eri kanteilta, vaan toimituksella on oikeus valita aiheensa ja näkökulmansa.
- Myös esimerkiksi haastateltavan sitaatissa tai mielipiteellisessä aineistossa esiintyneet olennaiset asiavirheet on korjattava, jos käy ilmi, ettei jokin totena esitetty asia pidä paikkaansa. Sen sijaan perusteltuja tulkintoja ja selvästi mielipiteinä esitettyjä näkemyksiä ei katsota asiavirheiksi, vaikka itse asia olisi kiistanalainen.
- Olennaisen asiavirheen kynnyksen alle jää joukko erilaisia epätarkkuuksia ja vähäisempiä virheitä, jollaisten korjaamista Journalistin ohjeet eivät edellytä. Yleisön luottamuksen säilyttämiseksi pienemmätkin virheet on kuitenkin suositeltavaa korjata sellaisten tullessa toimituksen tietoon.
- Toimituksen vastuulla on korjata tietoonsa tulleet olennaiset asiavirheet niin pian kuin mahdollista. Mitä kauemmin virheen korjaus viipyy, sitä laajemmalle virhe ehtii levitä.
- Pyrkimyksenä on, että korjaus tavoittaa mahdollisimman kattavasti virheellistä tietoa saaneen yleisön, vaikkakaan tämä tavoite harvoin täysin toteutuu. Korjaus on julkaistava kaikilla alustoilla, joilla virhekin on julkaistu. Jos virheellistä sisältöä sisältänyt juttu on julkaistu esimerkiksi painetussa lehdessä ja verkossa ja sitä on jaettu eteenpäin toimituksen sosiaalisen median tileillä, myös korjaus on julkaistava kaikissa näissä kanavissa. Vuoden 2024 uudistuksen yhteydessä Journalistin ohjeista poistettiin vaatimus siitä, että virhe tulisi korjata aina myös verkossa riippumatta siitä, missä se on alun perin ollut.
- Mitä vakavammasta virheestä on kyse, sitä näkyvämmän se on korjattava. Erityisen vakavina voidaan pitää esimerkiksi sellaisia asiavirheitä, jotka saattavat esimerkiksi vaarantaa ihmisten terveyden tai aiheuttaa heihin kohdistuvaa konkreettista uhkaa tai taloudellista vahinkoa. Tällaisten virheiden korjaaminen saattaa edellyttää esimerkiksi erillisen korjaavan jutun julkaisemista näkyvällä paikalla.

- Silloin kun kyse on olennaisen kynnyksen ylittävistä asiavirheistä, jolla ei kuitenkaan arvioida olevan erityisen vakavia seurauksia, verkossa julkaistujen juttujen osalta riittää, että tieto juttuun tehdyistä korjauksista merkitään esimerkiksi selvästi jutun loppuun. Juttuun tehdyistä korjauksista on syytä kertoa käyttäen yksiselitteisiä ilmaisuja, kuten ”korjaus” tai ”oikaisu”. Lisäksi korjauksessa on yksilöitävä, miten ja milloin juttua on korjattu. Kun kyse on olennaisesta asiavirheestä, ei siis riitä, että juttua kerrotaan täsmennetyin tai muokatun.
- Korjaustoimenpiteeksi verkossa ei myöskään riitä, että virheellinen juttu poistetaan. Jos lukuisia virheitä sisältänyt juttu kuitenkin päätetään korvata uudella, tästä on syytä kertoa yleisölle virheet eritellen. Olennaiset asiavirheet on korjattava selvästi alkuperäisessä yhteydessään myös silloin, kun toimitus päättyy tekemään aiheesta kokonaan uuden jutun, josta asioiden oikea laita käy ilmi. Tällöin alkuperäinen juttu ja asiaa selventävä jatkojuttu on myös suositeltava linkittää toisiinsa.
- Painetussa lehdessä korjaus voidaan julkaista esimerkiksi erillisellä oikaisuilla tarkoitettulla palstalla tai uutena juttuna, jossa alkuperäisen jutun virheet selvästi yksilöidään ja korjataan.
- Televisiossa ja radiossa virhe tulisi pääsääntöisesti korjata samalla ohjelmapaikalla, jossa virheellistä sisältöä on alun perin esitetty. JSN on kuitenkin pitänyt riittävänä esimerkiksi sitä, että television pääuutislähetyksessä olleet virheet on korjattu seuraavassa mahdollisessa tv-uutislähetyksessä.
- Esimerkiksi podcastien osalta JSN ei ole katsonut riittäväksi, että olennainen asiavirhe on korjattu jakson esittelyteksteissä, jos virhe on jäänyt alkuperäisessä muodossaan korjaamattomana itse podcast-jaksoon.
- Myös toimituksen sosiaalisen median tileillä olennaiset asiavirheet on korjattava yksilöiden, mitä ja milloin on korjattu. Osa alustoista mahdollistaa alkuperäisen julkaisun muokkauksen, osa puolestaan edellyttää virheellisen sisällön poistamista ja uuden julkaisua. Korjauksen näkyvyyden maksimoimiseksi tämä on suositeltavaa kiinnittää joksikin aikaa profiiliin ensimmäiseksi, mikäli alusta tämän mahdollistaa.
- Siinä missä sananvapauslain perusteella medialta voivat vaatia oikaisua ainoastaan ne, joita virhe jollain lailla koskettaa, kuka tahansa voi tehdä Julkisen sanan neuvostolle kantelun olennaisen asiavirheen korjaamatta jättämisestä.

- Voidakseen kannella virheellisestä sisällöstä JSN:lle kantelijan tulee olla ensin yhteydessä toimitukseen ja pyytää virheen korjaamista. Näin tiedotusväline saa tilaisuuden korjata virheensä. Jos toimituksella on käytössään esimerkiksi erillinen palautekanava kuten sähköpostiosoite oikaisuille, korjauspyynnön esittäjän vastuulla on käyttää tätä. Korjauspyynnön on myös oltava niin selkeä, että toimitus varmasti ymmärtää, mitä se koskee.
- Toimituksen on puolestaan huolehdittava siitä, että yleisölle on selvää, miten virheistä voi ilmoittaa. Lisäksi toimitus vastaa palautekanaviensa toimivuudesta ja siitä, että kaikki asianmukaisesti perille tulleet korjauspyynnöt tulevat huolellisesti käsitellyiksi. Pynnön tekijälle on myös suositeltavaa lähettää kuittaus korjauspyynnön vastaanottamisesta sekä tieto siitä, millaisiin toimenpiteisiin korjauspyyntö mahdollisesti johtaa.
- Vasta siinä tapauksessa, ettei tiedotusväline perustellusta pyynnöstä huolimatta korjaa olennaista asiavirhettä asianmukaisesti, yleisön on mahdollista kannella asiasta Julkisen sanan neuvostoon.
- Ratkaisuisaan JSN on tulkinut toimituksen saaneen riittävän tiedon virheestä myös esimerkiksi siten, että tästä on huomautettu toimituksen sosiaalisen median tilillä viestiketjussa, johon toimitus on vastannut. Nämä

eivät kuitenkaan ole tyypillisesti kanava, jota toimitusten odotetaan seuraavan korjauspyyntöjen varalta.

- Jos jonkin jutun uskottavuus on perustellusti kyseenalaistettu, tiedotusväline ei voi jäädä odottamaan, että joku muu todistaa jutun vääräksi, vaan sen on itse pyrittävä varmistumaan julkaisemiensa juttujen totuudenmukaisuudesta.
- Tiedotusvälineen vastuulla on myös korjata tietoonsa tulleet olennaiset asiavirheet oma-aloitteisesti muistakin julkaisukanavista kuin niistä, joihin sen saamat korjauspyynnöt nimenomaisesti kohdistuvat.
- JSN on päätenyt yleensä langettavaan ratkaisuun, jos oikaisupyntöön ei ole reagoitu ajoissa, vaan virhe on korjattu esimerkiksi vasta siinä vaiheessa, kun tiedotusväline on saanut tiedon JSN:lle tehdystä kantelusta.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on arvioinut, ettei kyse ollut olennaisesta asiavirheestä: [8449/UL/23](#), [8345/UL/23](#), [8291/UL/22](#), [8290/UL/22](#), [8101/UL/22](#), [8094/UL/22](#), [7885/UL/21](#), [7847/UL/21](#)

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN on pitänyt olennaisen asiavirheen korjausta riittävänä: [8023/UL/22](#), [7939/UL/22](#), [7829&7855/A/21](#), [7248/SL/20](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei olennaista asiavirhettä ollut korjattu asianmukaisesti: [8823/UL/23](#), [8642/UL/23](#), [8619/UL/23](#), [8482/UL/23](#), [8372/UL/23](#), [8300/A/22](#), [8263/UL/22](#), [8254/UL/22](#), [8230/UL/22](#), [8173/A/22](#), [8130/UL/22](#), [8088/UL/22](#), [7983/UL/22](#), [7871/UL/21](#), [7679/UL/21](#), [7590/PL/21](#), [7398/SL/20](#), [7323/SL/20](#)

36. Yleisölle on korjausten lisäksi kerrottava myös muista julkaistuun juttuun tehdyistä muutoksista, jotka muuttavat asiasisältöä merkittävästi.

- Vuoden 2024 päivityksen yhteydessä Journalistin ohjeisiin lisättiin vaatimus siitä, että yleisölle tulee kertoa olennaisten asiavirheiden korjaamisen lisäksi myös muista merkittävistä juttuun tehdyistä muutoksista. Julkisen sanan neuvosto ei ole toistaiseksi käsitellyt tähän liittyviä kanteluja.
- Muokkausmerkintöjä koskevan uuden Journalistin ohjeen tavoitteena on lisätä journalismin läpinäkyvyyttä

siten, että jatkossa toimituksen tulee merkitä kaikki asiasisällöllisesti merkittävät muutokset juttuihinsa ajantasaisesti. Samaan tapaan kuin olennaisen asiavirheen korjaamisesta kerrottaessa, jutussa on syytä yksilöidä selvästi, miten ja milloin juttua on muokattu.

- Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että kaikki juttuun tehdyt muokkaukset tulisi dokumentoida tai että tiedotusvälineiden vastuulla olisi uutistilanteen elässä päivittää kaikki aiemmin aiheesta julkaisemansa uutiset uusilla tiedoilla, vaan raportointivastuu koskee ainoastaan asiasisällön kannalta merkittäviä muutoksia.
- Tiedotusvälineillä ei esimerkiksi ole velvollisuutta kertoa kehittyvässä uutistilanteessa tyypillisistä juttuun tehdyistä muutoksista, kuten siitä, että suuronnettomuus uutisoinnissa uhriluku nousee huomattavastikin tietojen tarkentuessa alkuvaiheen arvioista.
- Sen sijaan esimerkiksi se, että alun perin kiistattomana tosiasiana jutussa esitetty väite todetaan myöhemmässä juttuversiossa tulkinnanvaraiseksi tiedoksi, saattaa olla yleisön ja aiheesta käydyn julkisen keskustelun kannalta niin merkittävä muutos, että tästä on syytä kertoa.

37. Julkaistua toimituksellista sisältöä ei saa poistaa selvästi julkaisuajankohdan jälkeen kuin erityisen painavista syistä.

- Tiedotusvälineellä ei ole velvollisuutta suostua Journalistin ohjeita noudattavien sisältöjen poistamiseen, eikä Julkisen sanan neuvosto voi päätöksissään tällaista edellyttää.
- Sitä vastoin Julkisen sanan neuvosto voi arvioida, onko sisältöä poistettu Journalistin ohjeiden vastaisesti esimerkiksi ulkoiseen painostukseen taipumalla ilman, että poistamiselle olisi erityisen painavia syitä tai journalistisesti kestävä peruste.
- Tiedotusvälineiden verkossa julkaisemat sisällöt ovat historiaa, jonka poistaminen on perusteltua vain erittäin harvinaisissa poikkeustapauksissa. Poistopyyntö voi olla tulkittavissa tiedonvälitykseen kohdistuvaksi vaikutusyritykseksi, ja siihen suostuminen voi olla toimituksellisen päätösvallan luovuttamista.
- Poistopyyntöön suostumisesta voi päättää vain päätoimittaja, jolla tulee aina olla tähän painavat ja journalistisesti kestävä perusteet. Asiaa on arvioitava suhteessa yleisön tiedonsaantioikeuteen, joka on keskeinen osa sananvapautta.
- Päätoimittaja voi suostua poistamaan tiedotusvälineen julkaiseman verkkosisällön, jos siitä on hänen arvionsa mukaan selvästi kohtuuttomia seurauksia yksityishenkilölle. Näin voi olla silloin, kun tilanne on muuttunut jutun julkaisun jälkeen olennaisesti tai tiedotusvälineen tietoon on tullut ratkaisevaa uutta tietoa, jonka perusteella pää-

toimittaja arvioi jutun antavan henkilöstä virheellisen kuvan selvästi vahingollisella tavalla. Kyse voi olla esimerkiksi henkilön terveydentilaan tai lasten asemaan liittyvistä seikoista tai nuoruudessa tehdyistä rikoksista ja muista virheistä, joiden esille tuominen ei enää ole päätoimittajan arvion mukaan perusteltua.

- Pelkkä henkilön elämäntilanteen muutos esimerkiksi työ- tai luottamustehtävien, perhesuhteiden tai puoluekannan osalta ei ole kuitenkaan peruste jutun poistamiselle tai jälkikäteiselle muokkaamiselle. Historiaa ei pidä lähtökohtaisesti hävittää esimerkiksi sen osalta, millaisissa tehtävissä henkilöt ovat aiemmin toimineet tai millaisia poliittisia tai muita mielipiteitä he ovat esittäneet.
- Joissakin harvinaisissa tapauksissa verkossa julkaistu tieto voi vaarantaa henkilön turvallisuuden. Tällöin päätoimittajan voi olla perusteltua suostua tietojen muokkaamiseen tai poistamiseen. Turvallisuuden vaarantumisen tulee olla objektiivisesti arvioiden uskottavaa. Päätoimittaja saa halutessaan poistaa sisällön myös muissa tapauksissa, joissa tiedon esillä pitäminen johtaa päätoimittajan arvion mukaan yksilön kannalta täysin kohtuuttomiin seurauksiin.

- EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset oikeudesta tulla unohdetuksi eivät koske tiedotusvälineissä julkaistua sisältöä. Tiedotusvälineiden tulee myös tehdä mahdolliset poistopäätöksensä hakukoneista riippumatta. Päätoimittajat voivat halutessaan ohjata sisältöjen poistopyyntöjen esittäjiä kääntymään hakukoneyhtiöiden puoleen, sillä yhtiöt ovat itse vastuussa henkilötietojen käsittelystä hakutuloksissaan.
- Päätoimittajan harkintavaltaan kuuluu myös jutun osien, kuten yksittäisten nimien tai kuvien, poistaminen. Tällaisesta jutun jälkikäteisestä muokkaamisesta tulee kertoa yleisölle. Lisäksi on kerrottava, miten ja milloin juttua on muokattu.
- Historiaa ei pidä koskaan hävittää kokonaan, vaan jutut olisi syytä säilyttää koskemattomina jossakin. Esimerkiksi lehden perinteiset verkkoarkistot ja näköislehdet olisi syytä pitää koskemattomina, vaikka päätoimittaja pitäisi perusteltuna poistaa jotakin näkyvistä lehden verkkosivuilta.

Esimerkki langettavasta ratkaisusta, joka perustui siihen, ettei sisällön poistamiselle ollut JSN:n arvion mukaan riittäviä journalistisia perusteita: [7757/EJ/21](#)

Liite: Yleisön itse julkaisema sisältö

Tämän liitteen periaatteet koskevat median toimintaa suhteessa sellaiseen yleisön tuottamaan sisältöön, jota ei pidetä toimituksellisena sisältönä.

Kun kyse on yleisön itse julkaisemasta sisällöstä, Julkisen sanan neuvosto ja sen puheenjohtaja voivat käsitellä toimituksen toimintaa median verkkosivujen, median käyttämien sosiaalisen median tilien tai muiden julkaisukanavien ylläpitäjänä. Periaatteiden velvoittavuus on yhtäläinen Journalistin ohjeiden kanssa.

L1. Toimituksellisen sisällön ja yleisön itse julkaiseman sisällön välinen raja on pidettävä selvänä.

- Yleisölle on hahmotuttava selvästi, mitkä sisällöt ovat toimituksen tuottamia tai julkaistavaksi valitsemia ja mitkä puolestaan yleisön itsenäisesti julkaisemia. Näin yleisö pystyy arvioimaan sisällön luotettavuutta sekä samalla sitä, millaiset eettiset pelisäännöt tätä koskevat.

- Toimituksen omassa harkintavallassa on, millaisin visuaalisin keinoin ja merkinnöin yleisön omat areenat erotetaan toimituksellisesta aineistosta silloin, kun sekoittumisen vaara on olemassa. Esimerkiksi uutisjuttujen alla julkaistut kommenttiketjut ovat niin vakiintunut yleisön tuottaman sisällön muoto, että yleisön voi olettaa osaavan erottaa tämän toimituksellisesta sisällöstä ilman, että asiaa erityisesti alleviivataan.

Esimerkki tapauksesta, jossa JSN joutui ratkaisemaan, oliko kyse toimituksellisesta sisällöstä vai yleisön itse julkaisemasta aineistosta: [8573/A/23](#)

L2. Toimitus vastaa yleisön itse julkaiseman sisällön seuraamisesta ja moderoinnista omilla verkkosivuillaan ja omissa sovelluksissaan. Lapsille ja nuorille suunnattua sisältöä on valvottava erityisen huolellisesti.

- Sekä ennako- että jälkimoderointi ovat Journalistin ohjeiden näkökulmasta hyväksyttäviä tapoja sisällön valvonnan järjestämiseksi.

- Ennakkomoderoinnilla tarkoitetaan sitä, että kaikki kommentit tarkastetaan ennen niiden julkaisua.
- Jälkikäteisessä moderoinnissa sopimattomat kommentit poistetaan heti, kun ne on havaittu. Vähimmäisvaatimuksena on, että ylläpito reagoi yleisön tekemiin ilmiintoihin Journalistin ohjeiden liitteen vastaisesta sisällöstä.
- Moderoinnissa voidaan käyttää apuna esimerkiksi tekoälyä, joka tunnistaa tekstistä asiattomia ilmaisuja. Toimitus voi halutessaan myös ulkoistaa moderoinnin, kunhan se huolehtii siitä, että moderoinnissa noudatetaan Journalistin ohjeiden liitteen periaatteita. Toimituksen on myös tarvittaessa pystyttävä puuttumaan ulkopuolisen toimijan tekemiin moderointipäätöksiin, jottei tätä katsottaisi toimituksellisen päätösvallan luovuttamiseksi.
- Toimituksen moderointivastuu korostuu, kun kyse on lapsiyleisölle suunnatuista sisällöistä, koska asiattomilla kommentteilla voi olla heihin erityisen kielteinen vaikutus.
- Julkisen sanan neuvosto saa toisinaan kanteluja ihmislähtä, jotka kokevat sananvapauttaan rajoitetun, koska heidän verkkokomenttiaan ei ole julkaistu tai se on poistettu. Yksittäiset moderointipäätökset kuuluvat kuitenkin toimitukselliseen päätösvaltaan, eikä JSN voi ottaa näihin kantaa. Tiedotusvälineet ovat vastuussa ylläpitämisestä julkaisukanavista, joten niillä tulee olla myös vapaus päättää, millaisin kriteerein yleisökommentteja moderoidaan.
- JSN ei ota myöskään kantaa siihen, millaisia periaatteita ja käytäntöjä median tulisi noudattaa kommentointimahdollisuuden tarjotessaan. Osa sallii kommentoinnin vain rekisteröityneille käyttäjille, jotkut omalla nimellä ja toiset nimimerkillä. Joskus kommentointi on suljettu kokonaan tai sallittu vain tietyissä jutuissa tai rajatun ajan.

Esimerkki vapauttavasta ratkaisusta, joka liittyy moderoinnin järjestämiseen: [7918/UL/21](#)

L3. Yleisöllä on oltava mahdollisuus ilmoittaa toimitukselle asiattomasta sisällöstä.

Toimituksen on tuotava käyttämillään julkaisukanavilla esiin, mitä kautta ilmoituksen voi tehdä. Ilmoittajan on saatava kuittaus, jos kuittausten lähettäminen on kohuudella järjestettävissä.

- Toimivan jälkimoderoinnin kannalta on olennaista, että asiattomien kommenttien ilmiantaminen on tehty yleisölle mahdollisimman helpoksi.
- Ilmoitusmahdollisuuden voi toteuttaa eri tavoin, kuten esimerkiksi siten, että jokaisen viestin yhteydessä on linkki lomakkeeseen, jolla voi ilmoittaa asiattomasta viestistä.
- Mikäli julkaisualusta tämän mahdollistaa, asiattomaa sisältöä ilmiantaneen tulisi saada kuittaus siitä, että hänen ilmiantonsa on vastaanotettu.

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, jotka perustuvat siihen, ettei asiattomasta sisällöstä ollut mahdollisuutta ilmoittaa: [6133/AL/16](#) [5814&5856/AL/15](#)

L4. Toimituksen on noudatettava harkintaa siinä, millaisista aiheista se mahdollistaa yleisön kommentoinnin.

Toimituksen on viipymättä poistettava sen tietoon tulleet väkivaltaan tai syrjintään yllyttävät, vihaa lietsovat ja yksityisyyden suojaa tai ihmisarvoa loukkaavat sisällöt omilta verkkosivuiltaan ja omista sovelluksistaan.

Tällaiset toimitukselle ilmoitetut sisällöt on pyrittävä viipymättä poistamaan myös muista julkaisukanavista, mikäli se on julkaisukanavassa mahdollista.

- Journalistin ohjeiden liitteeseen lisättiin vuoden 2024 päivityksen yhteydessä uutena maininta siitä, että toimituksen tulisi harkita, millaisista aiheista se mahdollistaa kommentoinnin. Varsinkin silloin, kun jutun aihe on erityisen arkaluonteinen tai sen voidaan ennakoida johtavan epäasialliseen kommentointiin, kommentointimahdollisuuden sulkeminen voi olla suositeltava vaihtoehto, ellei ylläpidolla ole mahdollisuutta valvoa keskustelua tavallista aktiivisemmin.
- Toimituksen vastuulla on huolehtia siitä, ettei sen ylläpitämällä keskustelufoorumeilla esiinny väkivaltaan tai syrjintään yllyttävää, vihaa lietsovaa tai yksityisyyden suojaa ja ihmisarvoa loukkaavaa sisältöä. Sananvapauden nimissä monitulkintaiset, mauttomat ja jonkun mielestä loukkaavatkin sisällöt saattavat kuitenkin olla hyväksyttävissä, kunhan ne eivät loukkaa Journalistin ohjeiden liitteessä mainittuja periaatteita.

- Journalistin ohjeiden liitteen vastainen sisältö on poistettava välittömästi sen tultua ylläpidon tietoon. Poistovollisuus koskee yleisön julkaisemaa sisältöä toimituksen verkkosivuilla ja omissa sovelluksissa. Lisäksi liitteen periaatteiden vastainen sisältö on pyrittävä poistamaan viipymättä myös toimituksen sosiaalisen median tileiltä, mikäli se on julkaisukanavassa mahdollista.
- Tiedotusvälineiden vastuulla on huolehtia palautekanaviensa toimivuudesta. JSN on antanut useita langettavia ratkaisuja siksi, että tiedotusväline on jättänyt reagoimatta saamaansa perusteltuun ilmiantoon ja poistanut Journalistin ohjeiden liitteen vastaisen sisällön vasta saatuun tiedon JSN:lle asiasta tehdystä kantelusta.

Esimerkkejä vapauttavista ratkaisuista, joissa JSN ei ole pitänyt yleisön tuottamaa sisältöä Journalistin ohjeen liitteen periaatteiden vastaisena: [7988/UL/22](#), [7400/SL/20](#), [7124/SL/19](#), [6963&6966/AL/18](#) [5372/SL/13](#)

Esimerkkejä langettavista ratkaisuista, joissa JSN on katsonut toimituksen laiminlyöneen moderointivastuunsa: [8690/UL/23](#) [8659/UL/23](#)

Journalistin ohjeita täydentävää ohjeistusta

Toimitetut mielipide- ja yleisöpalstat

- Julkisen sanan neuvosto pitää tiedotusvälineiden mielipide- ja yleisöpalstoja sananvapauden kannalta tärkeinä. JSN suosittelee, että toimitus julkaisee ohjeita muun muassa kirjoitusten pituudesta sekä nimimerkin käytöstä.
- Vakiintuneen tavan mukaan yleisönosastoissa voi kirjoittaa myös nimimerkillä. Jos toimitus tämän sallii, sen on huolehdittava siitä, ettei julkaistun kirjoituksen tekijän henkilöllisyyttä paljasteta ilman hänen suostumustaan.
- Kirjoittajaa ei saa paljastaa silloinkaan, kun hänen mielipidekirjoitustaan ei julkaista. Yleisönosastoon kirjoittavan taas on syytä muistaa, että oikea nimi on joka tapauksessa annettava toimituksen tietoon.

- Toimituksella on oikeus editoida ja lyhentää kirjoituksia. Toimituksella on myös oikeus jättää sille tarjottu mielipidekirjoitus julkaisematta. Tätä ei katsota sananvapauden rajoittamiseksi.

Uutisautomaatiikan ja personoinnin merkitseminen

- Algoritmeja hyödynnetään myös Julkisen sanan neuvoston sääntelyn piiriin kuuluvissa medioissa. Tästä ovat esimerkkejä muun muassa niin kutsutut uutisrobotit, vaalikoneet ja lukijalle kohdennetut juttusuositukset.
- Uutisautomaatiikalla tarkoitetaan esimerkiksi niin kutsuttuja uutisrobotteja ja muita algoritmisia työvälineitä, jotka tuottavat ja julkaisevat automaattisesti journalistisia sisältöjä, kuten tekstiä tai infografiikoita.

- Personoinnilla puolestaan viitataan siihen, että sisältöjä kohdennetaan eri tavoin eri ihmisille. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi henkilön käyttäytymishistorian perusteella muokkautuvaa verkkosivun tai mobiilisovelluksen etusivunäkymää tai muuta palvelun osaa, kuten juttusuosituslistaa.
- Uutisautomaatiikan käyttö ja sisältöjen kohdentaminen ovat aina journalistisia ratkaisuja. Ne sisältävät valintoja siitä, mitä julkaistaan, millaisin painotuksin ja kenelle. Tämä on journalistisen päätösvallan ydintä.
- Journalistin ohjeet edellyttävät, että tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein, eikä journalistista päätösvaltaa saa luovuttaa toimituksen ulkopuolisille. Journalistista päätösvaltaa ei siten pidä luovuttaa myöskään toimituksen ulkopuolisille algoritmien tekijöille. Vastuu algoritmien vaikutuksista journalistiseen sisältöön on aina toimituksella, viime kädessä päätoimittajalla.
- Tiedotusvälineillä tulee olla riittävä ymmärrys siitä, miten niiden käyttämät algoritmiset työkalut vaikuttavat sisältöön. Jos tiedotusväline esimerkiksi ostaa käyttöönsä talon ulkopuolisen tahon kehittämän työkalun, tiedotusvälineen on selvitettävä sekä hyväksyttävä sen keskeiset toimintaperiaatteet ja tarvittaessa pystyttävä reagoimaan ongelmatilanteisiin.
- Journalistin ohjeet koskevat kaikkea journalistista työtä. Tiedotusvälineiden on siten varmistettava, että myös niiden digitaalisia palveluita kehittävät henkilöt noudattavat Journalistin ohjeita silloin, kun he tekevät itsenäisesti ratkaisuja, jotka vaikuttavat journalistiseen sisältöön.
- Journalismin uskottavuuden kannalta on tärkeää, että yleisö kokee tiedotusvälineiden toiminnan läpinäkyväksi. Yleisöllä on oikeus tietää, jos journalismia suositellaan ja kohdennetaan käyttäjätietojen perusteella eri tavoin eri ihmisille. Journalistin ohjeet myös edellyttävät, että tiedot on pyrittävä hankkimaan avoimesti ja että lähde mainitaan, kun käytetään toisen julkaisemia tietoja.

- Tiedotusvälineen tulee kertoa yleisölleen, jos sen julkaista journalistinen sisältö on olennaiselta osin tuotettu ja julkaistu automaattisesti. Näissä tapauksissa jutun yhteydessä on suositeltavaa kertoa sekä automatiikan käyttämisestä että siitä, mikä on julkaistujen tietojen lähde.
- Automaattisesti tuotettujen ja julkaistujen sekä automaattisesti päivittyvien juttujen tapauksessa on suositeltavaa käyttää jutun yhteydessä merkintää: ”Tämä on automaattisesti tuotettu/päivittyvä juttu/artikkeli, jonka tiedot ovat peräisin [lähde].”
- Jos tiedotusväline kohdentaa sisältöjä eri tavoin eri ihmisille, kohdentamisesta sekä siihen käytettävien tietojen hankkimisesta tulee kertoa yleisölle avoimesti. Jos näkymässä on merkittävässä määrin käyttäjätietojen mukaan kohdennettua sisältöä, kohdentamisesta on hyvä kertoa siten, että tieto on löydettävissä vähällä vaivalla ja se esitetään ymmärrettävästi.

**JULKISEN
SANAN
NEUVOSTO**